

det vil være brug for folk med arbejds erfaring, med modenhed, med overblik, som der jo er hos – havde jeg nær sagt – os over 50 år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejds-markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 15: Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik. (Forstærket ungdomsindsats, fremrykning af aktivperioden, pulje-job m.v.).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen). (Fremsat 4/10 95).

Sammen med denne sag foretoges:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 10:

Forslag til folketingsbeslutning om fordeling af arbejde og fri tid. (Skraldemandsmodellen).

Af Aage Frandsen (SF) m.fl. (Fremsat 11/10 95).

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 11:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af en ret for langtidsledige til at få et ordinært arbejde.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl. (Fremsat 11/10 95).

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 12:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af en uddannelsesorienteret ungdomsgaranti.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl. (Fremsat 11/10 95).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg skal indlede debatten med at kommentere de tre beslutningsforslag, som er fremsat af partiet SF. Det er forslag om en fordeling af arbejde og fri tid, indførelse af ret for langtidsledige til at få ordinært arbejde og en uddannelsesorienteret ungdomsgaranti. Undervisningsministeren vil også kommentere den uddannelsesorienterede ungdomsgaranti.

SF har fremsat beslutningsforslag om, at et dagpengeberettiget medlem af en arbejdsløshedskasse, der er omfattet af en på arbejdspladsen aftalt arbejdsfordeling, kan få dagpenge, når arbejdsfordelingen opfylder visse betingelser.

Som det også fremgår af bemærkningerne til beslutningsforslaget, er der tale om en revideret udgave af to beslutningsforslag, som SF også stillede i sidste folketingssamling.

Jeg vil sige det samme, som jeg gjorde dengang: at regeringen ikke kan gå ind for det nye, særlige regelsæt, som SF nu lægger op til.

Der eksisterer i dag ordninger, der giver mulighed for rotationsaftaler og arbejdsfordeling samtidig med, at man kan modtage offentlig ydelse. Der er dels tale om arbejdsfordeling, som er en del af den almindelige arbejdsløshedsforsikring, dels rotationsaftaler, der etableres inden for rammerne af orlovsreglerne.

Der har i lovgivningen i en årrække været adgang til etablering af arbejdsfordelingsordninger på virksomheder. Ved arbejdsfordelingsordninger er der tale om at dele arbejdet mellem de ansatte for at undgå afskedigelse. Arbejdsfordeling etableres ved en aftale mellem arbejdstager og arbejdsgiver på den enkelte arbejdsplads, og formålet er at undgå afskedigelser ved en midlertidig nedgang i produktionen.

Det, der lægges op til i SF's beslutningsforslag, er såkaldte arbejdsfordelingsordninger, som skal medvirke til nyansættelser.

Jeg må derfor atter en gang sige, at regeringen ikke kan gå ind for dette forslag. Et af kravene for at være dagpengeberettiget er, at man er ledig, herunder står til rådighed, hvilket de, der ønsker at nedsætte arbejdstiden, jo ikke er og heller ikke skal være efter beslutningsforslaget.

Jeg mener, at den model, som er foreslået af SF, er overordentlig problematisk, særlig i en tid med stigende beskæftigelse, hvor vi jo i højere grad må sikre, at ledige, der modtager dagpenge, også står til rådighed for arbejdsmarkedet – også selv om forslaget er tidsbegrænset til alene at gælde 1996. Beskæftigelsessituationen, herunder situationer med mangel på arbejdskraft, kan jo ændre sig temmelig meget på forholdsvis kort tid.

Afslutningsvis skal jeg på regeringens vegne tage afstand fra forslaget.

Så er der beslutningsforslaget om indførelse af en ret for langtidsledige til at få et ordinært job eller arbejde. Jeg forstår, at SF bl.a. stiller forslaget i sammenhæng med en kritik af, at der går for lang tid, inden der gives jobtræning til de ledige, og at det stiller de ledige ringere i forhold til at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

Regeringen er enig i, at der skal gøres en forstærket indsats for de langtidsledige, for at de kan bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Derfor skal de ledige tidligere i gang, som vi har været inde på det tidligere, og det er bl.a. baggrunden for det forslag, vi netop har diskuteret.

Der er dog flere elementer i SF's beslutningsforslag, som gør, at vi må afvise forslaget. SF ønsker at oprette en række nye ordinære job, hovedsagelig i den offentlige sektor. Jobbene skal være på fuld tid og med overenskomstmæssig aflønning og skal efterhånden omfatte alle ledige med op til et års ledighed.

For mig at se vil det uundgåeligt betyde en permanent udvidelse af den offentlige sektor med betragtelige merudgifter til følge.

Det forstærkes af, at forslaget vil mindske motivationen for den ledige til selv aktivt at søge ud på andre områder. Er du med tiden garanteret et fuldtidsjob til overenskomstmæssig løn allerede efter et års ledighed, ja, så vil der naturligvis ikke være den store tilskyndelse til at søge ud af systemet.

På tilsvarende måde vil forslaget om et garanteret job på fuld tid til overenskomstmæssig løn modvirke incitamentet til en uddannelsesmæssig opkvalificering i ledighedsperioden, hvilket kan få konsekvenser for arbejdsmarkedet på længere sigt.

En fast placering i disse job af efterhånden alle ledige med et års ledighed bag sig vil endvidere kunne betyde problemer med opfyldelse af arbejdsmarkedets løbende efterspørgsel efter arbejdskraft på andre områder, ikke mindst med de øjeblikkelige konjunkturer, hvor alt tyder på, at der er en fortsat beskæftigelsesmæssig fremgang.

Det forstærkes så af, at forslagsstillerne tilsyneladende ikke forestiller sig, at der er nogen rådighedsforpligtelse i forhold til det øvrige arbejdsmarked, når man er i disse job; det fremgår i hvert fald ikke af forslaget. Og med de øjeblikkelige konjunkturudsigter vil det selvfølgelig øge risikoen for flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet.

Endelig kan regeringen ikke tilslutte sig, at sådanne job skal kunne give en genoptjeningsret til dagpengesystemet. Det vil gå imod det koncept, der er arbejdet efter i arbejdsmarkedspolitikken.

Endelig er der forslaget om en uddannelsesorienteret ungdomsgaranti. Der skal jeg alene forholde mig til den del af forslaget, der handler om de unge i forhold til aktiveringssystemet. Spørgsmålet om oprettelse af flere erhvervsuddannelser vil undervisningsministeren kommentere.

Som jeg har sagt det tidligere, skal de unge sikres en god start på arbejdsmarkedet; det er vi ikke uenige med forslagsstillerne i. Vi er ikke uenige i, at der skal gøres en ekstra indsats for også at kunne udvikle og udbygge vores uddannelsessystem, sådan at alle helst skal ind i en kompetencegivende uddannelse. Det er netop derfor, vi har stillet forslaget om en forstærket ungdomsindsats.

Jeg skal ikke sige meget om – for det har vi jo sådan set været inde på – hvordan vi vil gøre det. Det vil jo i øvrigt også være noget, vi kommer tilbage til løbende, dels i løbet af, ja, nu er det jo snart ikke eftermiddag mere, nu begynder det snart at blive aften, men der er jo mange dage foran os.

Vi mener faktisk helt alvorligt, og det kan jeg forstå at vi er enige med forslagsstillerne i, at unge mennesker skal have noget uddannelse, og at de skal garanteres noget, som dygtiggør dem, som udvikler dem, og som de føler de får en større selvværdsfølelse af. Men spørgsmålet er, hvordan man gør det, og her er vi altså ikke enige med forslagsstillerne, hvad kan man sige, tankegang om, hvordan det skal gøres – også set i forhold til dagpengelængden.

Hvordan det i øvrigt skal finansieres, melder historien jo ikke noget om, men det er jo selvfølgelig også noget, som vi kan komme tilbage til, for jeg mener egentlig, at den del af SF's forslag jo i hvert fald er noget af det, der er til positiv diskussion fra regeringens side i forhold til forslagsstillerne.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Jeg skal kommentere den uddannelsesorienterede del af SF's beslutningsforslag nr. B 12 og skal da i øvrigt også udtrykke glæde over, at SF på denne her måde tager seriøst fat på de unges problemer.

Regeringen har sympati for mange af intentionerne i forslaget, og vi har da også allerede taget en række initiativer til at forbedre de unges muligheder for uddannelse.

Der er skabt bedre muligheder for en fleksibel overgang - og det er ikke uvæsentligt - fra folkeskole til ungdomsuddannelserne dels via lovene om brobygning og også den nye fleksible indgang til erhvervsuddannelserne i form af en ny første skoleperiode. De erhvervsgymnasiale uddannelser og de merkantile erhvervsuddannelser er netop enten blevet reformeret eller er i gang med en gennemgribende reformering.

En målrettet frafaldskampagne har reduceret frafaldet på de tekniske erhvervsuddannelser især på den indledende del fra 25 pct. til 14 pct., og vi vil ydermere sætte fokus på skolemiljøet på især erhvervsskolerne for at mindske frafaldet yderligere.

Der er etableret både erhvervsgrunduddannelse og den fri ungdomsuddannelse for dem, som ønsker individuelt tilrettelagte uddannelsesforløb, og begge er nu kommet godt i gang. Og sådan kunne jeg nævne adskillige andre initiativer.

Men vi må også erkende, at det tilsyneladende ikke har været nok. Der er stadig for mange unge, som ikke får en uddannelse, og som ryger ind i køen af ledige på kontanthjælp eller på dagpenge. Det er hverken de unge eller samfundet tjent med, og derfor har regeringen som bekendt fremsat en række lovforslag med det formål at styrke de unges muligheder for og tilskyndelse til at tage en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Det vender vi tilbage til senere.

Når det gælder beslutningsforslaget, vil jeg som sagt koncentrere mig om det uddannelsesmæssige og gå konkret ind i de fire elementer, som forslaget om ungdomsgarantien forudsæt-

ter opfyldt. På de fire områder er vi i forvejen nået langt, mener jeg.

For det første er der forslaget om det, SF kalder fri eller - mere rigtigt med parenteser tilføjet - friere adgang til de videregående uddannelser. Regeringen er naturligvis enig med SF i, at så mange kvalificerede ansøgere til de videregående uddannelser som overhovedet muligt bør have en plads. SF erkender dog selv, at det på visse uddannelsesområder og visse institutioner ikke er muligt inden for en overskuelig fremtid at optage alle.

Tilbage står SF's ønske om i løbet af en treårig periode at optage alle på humaniora, på samfundsvidenskab, på uddannelserne til folkeskolelærer, socialrådgiver, husholdningsøkonom og håndarbejds lærer og på arkitektuddannelsen.

Der blev rent faktisk fri adgang på en række områder. På Odense Universitet og Aalborg Universitetscenter, altså AUC, var der ledige pladser på humaniora. På AUC havde de ledige pladser på samfundsfag. Der var ledige pladser på erhvervsøkonomi-, erhvervsprog- og markedsøkonomiuddannelserne over hele landet. Både Københavns Universitet og Århus Universitet optog alle på økonomistudiet osv. Læreruddannelsen er fra 1991 til 1995 blevet udvidet fra 1.800 pladser til 3.800, og kapaciteten er planlagt udvidet igen i 1996.

Alt i alt må jeg konkludere, at vi på de få dimensionerede områder har foretaget udvidelser så hurtigt, som det har været forsvarligt, og der er etableret frit optag på de øvrige områder. Vi er tæt på at kunne optage alle kvalificerede ansøgere på de allerfleste områder, og hvis den geografiske mobilitet blandt ansøgerne blev lidt højere og måske gerne noget højere, kunne vi komme endnu tættere på det mål, som SF gerne ser opfyldt.

For det andet er der forslaget om flere pladser på social- og sundhedsuddannelserne samt sygeplejerskeuddannelsen. Etablering af flere pladser på de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser - dem, vi kalder SOSU-uddannelserne - og på sygeplejerskeuddannelsen indgår allerede i regeringens planer om udvidelse af antallet af uddannelsespladser inden for erhverv med gode beskæftigelsesmuligheder.

Regeringen indgik i april 1994 en aftale med Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Københavns og Frederiksberg Kommuner om oprettelsen af i alt 2.050 ekstra pladser på de grundlæggende social- og sundheds-

uddannelser og 350 ekstra pladser på sygeplejerskeuddannelsen i perioden 1994 og 1995.

Det samlede optagelsestal på de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser har siden etableringen af uddannelsesreformen i 1991 udviklet sig fra 5.150 pladser til ca. 8.600 i 1994. I første halvår af 1995 blev der optaget ca. 5.000, og det forventes, at tallet for 1995 når op på omkring 10.000 ved årets udgang.

Når det gælder sygeplejerskeuddannelsen, er der ligeledes sket udvidelser: I 1995 blev der optaget knap 2.600 ansøgere imod 2.000 i 1991, og hertil kommer, at der er oprettet et særligt meritforløb for sygeplejersker, altså voksne med relevant erhvervs erfaring. Det skaber også plads til de unge ansøgere på de ordinære uddannelser. Regeringen går ikke ud fra, at uddannelseskapaaciteten bliver mindre i de kommende år.

Imidlertid faldt ansøgetallet til sygeplejerskeuddannelsen i 1995. 10 skoler havde ledige pladser, og antallet af afviste blev halveret til ca. 500. Også på dette område ville en større geografisk mobilitet hos de unge hjælpe gevaldigt.

Ifølge det, vi kalder SOSU-loven, er kommuner og amter forpligtet til at ansætte et tilstrækkeligt antal elever og optage sygeplejerskestuderende, så de kan dække egne behov for færdiguddannet personale.

Optagelsen på social- og sundhedsuddannelserne sker ved ansættelse, og det medfører, at eleven er sikret praktikplads ved optagelsen på uddannelsen.

For det tredje er der forslaget om praktikplads til alle, eventuelt gennem skolepraktikundervisning.

Opsvinget, som der har været talt en del om i dag, og diverse tiltag, har allerede bevirket, at antallet af indgåede praktikpladsaftaler er for opadgående. Det seneste skøn, som er baseret på tal for ultimo september, siger, at der i år vil blive indgået omkring 39.000 uddannelsesaftaler eller praktikaftaler. Det er en stigning i forhold til sidste år på ca. 2.000 aftaler og en stigning på ca. 30 pct. i forhold til 1992-tallet.

Der vil dog stadig være unge, som forgæves søger en praktikplads, men som fravælger skolepraktikken. Problemet bliver dog klart mindre og mindre.

Som bekendt er loven om skolepraktik og AER-loven forlænget til udgangen af 1996 med henblik på, at regeringen i dette efterår optager forhandlinger om en mere varig løsning på

balanceproblemerne på praktikpladsområdet, og det varer ikke længe, før vi indkalder til disse forhandlinger.

Et landsdækkende udbud af erhvervsgrunduddannelser, EGU-uddannelser, altså EGU-pladser, er det sidste og fjerde forslag fra SF's side. EGU er allerede i dag et landsdækkende tilbud. En kommune er forpligtet til at udbyde EGU, men tilbudets omfang afgøres af den enkelte kommune. Kommunens borgere har ikke krav på et bestemt antal EGU-tilbud, men hvis der kan konstateres et behov for EGU, har kommunen pligt til at efterkomme det.

Mange kommuner er godt i gang med EGU-uddannelsen. 146 kommuner havde pr. 31. marts i år indgået aftaler, og yderligere 23 forventede at påbegynde indgåelsen af aftaler inden udgangen af tredje kvartal i år. I løbet af 1996 forventes indgået ca. 1.200 aftaler.

Så vi må sige, at vi næsten overalt er kommet meget langt i retning af det, som SF har med i deres beslutningsforslag.

Og det er også grunden til, at regeringen ikke kan godtage forslaget, ikke kan stemme for forslaget. Men intentionerne passer fint til regeringens, og jeg mener, de kan indgå på udmærket måde i de drøftelser, som vi fortsat skal føre om dette vigtige og væsentlige emne.

Jens Peter Verner (S):

Vi fik i 1993 en ny arbejdsmarkedsreform, der jo trådte i kraft den 1. januar 1994. Den reform blev vedtaget under indtryk af stadig større vanskeligheder på arbejdsmarkedet. Arbejdsløsheden havde over en 7-års-periode tilbage fra 1986-87 til 1993 været voldsomt stigende. Der var sket en stigning i arbejdsløsheden fra 220.000 arbejdsløse og helt op til 360.000.

Samfundet var præget af stagnation, af utryghed og af manglende tro på fremtiden. Arbejdsløse havde vanskeligt ved at skaffe sig et arbejde, og beskæftigede var bange for at miste deres arbejde.

Det var sådan, som Christian Lima fra Dansk Arbejdsgiverforening udtrykte det i søndags i Jyllands-Posten, at der var et lille udbud af job, og kun få turde tage en chance.

Under disse vanskeligheder på arbejdsmarkedet blev der i 1993 udarbejdet forslag til en ny arbejdsmarkedsreform, en reform, der skulle give den enkelte muligheder samt give muligheder for uddannelse af ledige og mulighed for orlov til dem, der var i arbejde, så de kunne få en pause til uddannelse.

Orloven gav nye jobåbninger, så ledige kunne komme i gang igen. Der blev nye muligheder for at sætte ind via loven om den aktive arbejds-markedspolitik. Der blev skabt mulighed for at bringe sammenhænge i de tilbud, der blev givet til ledige – sammenhæng mellem uddannelse og arbejde, men også sammenhæng mellem ledige og beskæftigede via jobrotationsaftaler på virksomhederne.

Der blev skabt mulighed for en særlig fremrykket indsats mod strukturarbejdsløsheden. Når det forventede opsving kom, skulle der ikke være mangel på kvalificeret arbejdskraft. Påstande om mangel på arbejdskraft i virksomhederne skulle imødegås ved, at de regionale arbejdsmarkedsråd havde et betydeligt overblik, så der blev uddannet tilstrækkelig arbejdskraft til at imødekomme de behov, der måtte opstå.

Eventuel mangel på faglært arbejdskraft skyldtes vel i øvrigt først og fremmest, at der ikke var uddannet et tilstrækkeligt antal faglærte især i årene fra 1986 til 1993, hvor arbejdsløsheden steg og steg.

Her 2 år efter at vi fik de nye reformer på arbejdsmarkedet, er situationen markant anderledes. Beskæftigelsen er steget betydeligt. Arbejdsløsheden er faldet – inden for visse områder endda i et omfang, kun få i 1993 troede var muligt.

I flere amter i Jylland er arbejdsløsheden nede på 6-8 pct. I Metalarbejderforbundet er ledigheden fra januar 1994 og til dato faldet fra 17.000 til 6.000 arbejdsløse. I visse metalafdelinger – og det er ikke bare enkelte – har man under 10 ledige. I byggefagene er der lav ledighed; i en række amter er den helt nede på 3-4 pct.

Derfor er der nu basis for yderligere at gøre en indsats for at få langtidsarbejdsløsheden bragt ned.

Der er basis for at give de ledige et tilbud på et tidligere tidspunkt, og der er brug for en fremrykket indsats. Der er også basis for en fremrykket indsats over for dem, der har risiko for at blive langtidsarbejdsløse. Der er basis for at gøre en indsats for de mange unge, der ikke får en uddannelse. Som det har været nævnt flere gange i dag, er det jo en tredjedel af en ungdomsårgang, som ikke får en faglig uddannelse og dermed har den helt store arbejdsløshedsrisiko. Det er den gruppe, der først og fremmest har risikoen for at blive langtidsarbejdsløse. Ufaglærte har en langt større arbejdsløshedsrisiko end faglærte. Derfor er det helt uacceptabelt, at så mange unge ikke får en faglig uddannelse.

Det er også derfor, vi skal iværksætte en forstærket indsats over for de unge, så de får mulighed for en uddannelse. Hvis man sammenligner med uddannelseskapaleteten i f.eks. Tyskland, kan man se, at der er langt flere herhjemme, som ikke får en uddannelse.

Der skal sættes ind. Skal vi langtidsarbejdsløsheden til livs, er der brug for mere end et opsving. Der er brug for, at der inden for det offentlige reserveres et antal job til den gruppe af ledige, der ofte bliver skubbet bagest i ledighedskøen, ikke mindst fordi arbejdsgiverne under den stigende arbejdsløshed frem til 1994 kunne sortere voldsomt i arbejdskraften.

Derfor finder vi i Socialdemokratiet, at det er rigtigt at oprette et antal afgrænsede job eller puljejob, der kan indgå i den række af muligheder og tilbud, som arbejdsformidlingen har til ledige, og jobbene kan have en varighed af op til tre år. Et sådant puljejob på de kendte økonomiske vilkår fra den kommunale jobtræning skulle gerne være det springbræt, der sikrer den enkelte mulighed for et ordinært arbejde. Valgte vi i stedet at oprette eksempelvis 25.000 nye varige job i det offentlige til den gruppe af ledige, der har været ledige længst, ville vi i løbet af kort tid se nye grupper blive skubbet bagest og optræde som langtidsledige.

For Socialdemokratiet er det vigtigt, at der sker en sammenhængende indsats på arbejdsmarkedet. Derfor støtter vi lovforslag nr. L 15, der er til behandling her i dag. Det er også med baggrund i den sammenhængende indsats, at vi afviser at støtte de forslag, der er fremsat af SF. Det drejer sig om beslutningsforslagene nr. B 10, skraldemandsmodellen, og nr. B 11, ret for langtidsledige til at få et ordinært arbejde.

Jeg skal i øvrigt til det sidstnævnte forslag sige, at for Socialdemokratiet har det naturligvis første prioritet, at langtidsledige får et ordinært arbejde, men vi tror ikke på, at det af SF fremsatte forslag løser problemet.

For så vidt angår beslutningsforslag nr. B 12, skal jeg tilkendegive, at vi i Socialdemokratiet opfatter uddannelse som meget vigtig. Det er også det, der er fremgået af mit indlæg. Vi er i Socialdemokratiet glade for, at det er lykkedes at få et stigende antal uddannelsessøgende i gang med en uddannelse. Vi skal videre ad den vej, og derfor har vi valgt at højprioritere uddannelsesindsatsen over for de unge i aktivpakken. Vores målsætning er, at de unge skal have en uddannelse. Det er det, vi lægger op til med lovforslag nr. L 15, som vi diskuterer her i dag.

Socialdemokratiet er enig i intentionerne om at sikre uddannelsesgaranti til alle unge, men vi finder det måske lidt besynderligt, at SF fremsætter sit forslag, da SF jo har del i praktikpladsforliget, som netop er forlænget et år med baggrund i en forhandling om en permanent aftale om en sikring af uddannelse på erhvervsområdet.

Vi kan som nævnt ikke give tilslutning til de tre beslutningsforslag, der er fremsat af SF, men vi giver tilslutning til lovforslag nr. L 15.

Helge Sander (V):

Det har allerede været en lang debat, og dagen er langt fra slut endnu, men jeg må tilstå, at jeg synes, det har været mere interessant end ventet. Jeg synes, det har været en interessant debat, fordi det jo er kommet til at stå meget klart her i eftermiddag, at regeringen står temmelig alene med det sæt forslag, som ligger på Folketingets bord i dag vedrørende arbejdsmarkedsområdet. Der er af oppositionens ordførere på begge sider af regeringen klart blevet sagt fra i forhold til langt, langt de fleste af de ingredienser, som indeholdes i regeringens forskellige forslag.

Derfor må jeg sige, at det da er blevet endnu mere spændende, hvad der skal ske i de kommende uger, inden vi kommer til afstemningen om finansloven; og inspireret af de små nik fra hr. Jens Risgaard Knudsen er vi også spændt på at høre, hvordan og hvorledes det forholder sig i Socialdemokratiets gruppe, hvor vi har kunnet læse, at op til flere medlemmer er meget, meget betænkelige ved det, der er ved at foregå. Det kan jeg godt forstå, efter at jeg i dag har hørt forløbet af forhandlingerne, og da jeg har set, at hr. Risgaard Knudsen har siddet hovedrystende ved flere lejligheder i eftermiddag, er jeg overbevist om, at det øvrige Folketing vil blive delagtiggjort i det i løbet af forhandlingerne her i aften. Det bliver spændende at høre fra hr. Jens Risgaard Knudsen og de øvrige betænkelige socialdemokrater, hvordan status er.

Men vi har jo afsløret vores holdning i forbindelse med de foregående forslag, og den er uændret, for så vidt angår det forslag, der vedrører regeringens udspil. Og når regeringen er kommet i den situation, må jeg tilstå, at så synes jeg i og for sig også, at regeringen har fortjent det; for man har ikke gjort sit hjemmearbejde ordentligt, hvad vi jo ikke har været uvant med her i Folketinget. Når der har været tale om så omfattende forslag, der har så vidtrækkende karakter, har regeringen – temmelig provoke-

rende, synes jeg – spillet ud med en serie forslag, uden at der åbenbart har været ført forhandlinger hverken til venstre eller til højre. Når man er en mindretalsregering, kommer man til at sidde i en situation som den, vi oplever nu, og det mener jeg som sagt at man selv har bedt om.

For at der ikke skal herske tvivl om de betænkeligheder, som vi har, og om de ting, som vi intenst vil arbejde videre med i de forestående forhandlinger, vil jeg meget gerne ganske kort resumere vores store betænkeligheder. De vedrører for det første bl.a. det, som er en af hovedingredienserne i dette forslag, nemlig de såkaldte puljeforbud, fordi vi føler det betænkeligt i relation til en forøgelse af den offentlige sektor, men også fordi der er en række rent praktiske forhold, som gør det utrolig vanskeligt. Man vil have, at opsigelsesvilkårene skal være overenskomstmæssige, og samtidig skal de, der nu er involveret i disse puljeforbud, stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Vi har meget vanskeligt ved at se, hvorledes det skal kunne realiseres.

For det andet vil jeg gerne igen fastslå, at vi synes, det er en uforskammethed, at man i den grad strammer op vedrørende a-kassernes størrelse, og vi mangler svar på det spørgsmål, som er blevet stillet utallige gange ikke bare fra Venstres side, men i allerhøjeste grad også fra Det Konservative Folkepartis side: Med hvilken begrundelse fremsætter man dette forslag? Eller rettere sagt: Hvordan vil man argumentere for, at de store kasser er mere effektive end de mindre, og hvordan vil man argumentere for, at de store kasser giver bedre service end de mindre kasser? Det har hr. Ole Vagn Christensen, som var ordfører vedrørende det foregående forslag, ikke kunnet svare på, og arbejdsministeren har haft mange og lange udredninger her i dagens løb, og heller ikke arbejdsministeren har kunnet svare på det. Derfor stiller jeg spørgsmålet endnu en gang.

For det tredje vil jeg gerne sige, at vi er yderst betænkelige ved, at man forgriber sig på den frie forhandlingsret på arbejdsmarkedet. Vi har diskuteret ATP i dag. Jeg gentager: Hvad med hensyn til placeringen af folk i skånejob? Også her tror jeg man kommer ud i problemer.

Som det fjerde vil jeg nævne de mange udviklede overgangsydelser. Det ser flot ud på papiret, men vi har jo oplevet en regering, der har ændret på det her område gang på gang, faktisk op til flere gange om året i de par år, man har siddet med regeringsmagten. Hvordan kan man forestille sig, at man skal have nogle over-

gangsregler, der rækker helt til efteråret 2000? Det tror jeg er mere end tom tale.

For det femte vil jeg lige nævne dagpengeperioden. 5 år lyder som sagt flot. Arbejdsministeren har her i dag fastslået, at anden del er 3 år og kun 3 år, men stadig væk er der nogle uklarheder med hensyn til, om den samlede længde ikke er mere end 5 år. De Radikale har sagt 5 år og 2 måneder. Vi vil under forhandlingerne gå meget ind i at få præciseret, hvordan det f.eks. ligger med hensyn til børnepasningsorlov osv. Hvordan ser det ud i forhold til de 5 år?

Den fremrykkede aktivering er tilfredsstillende, som vi har sagt under det foregående punkt. Det er et skridt i den rigtige retning, men vi ønsker, at man allerede på første dag skal aktivere kontanthjælpsmodtagerne.

Vi vil meget gerne have sat fokus på rådighedsreglerne. Rådighedsreglerne har regeringen slet ikke beskæftiget sig med, selv om det har været hovedtemaet i sommerens og efterårets debat, hvor der er kommet den ene undersøgelse efter den anden, der har fastslået, at her er der virkelig store problemer med at få dem efterlevet, men så sandelig også med at få dem administreret. Derfor vil jeg gerne gentage det, der blev sagt tidligere i eftermiddag, at vi mener, det er utrolig vigtigt, at vi her får en ny, uafhængig instans, som kan magte den for øvrigt meget store, men ikke mindre væsentlige opgave.

Så vil jeg endelig gerne til sidst sige, at vi synes, det er uheldigt, at det tegner til, at der bliver flere forskellige satser, når vi taler om de uddannelsesforløb, som regeringen arbejder med. Det bliver forskelligt, om man er på folkehøjskoler eller man er på AMU-centre og daghøjskoler, og den ulighed vil vi fokusere meget på. Vi synes, det er urimeligt, og vi tror heller ikke på, at regeringen kan holde til, at der er denne ulighed.

Så alt i alt, som arbejdsministeren forhåbentlig har forstået, er vi meget beredte til de kommende ugers forhandlinger. Men der skal ske betydelige ændringer, hvis Venstre skal give sin tilslutning til den lovpakke, som er til første behandling her i dag.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Det undrer mig ikke, at vi i dag skal høre, at rådighedsreglerne er problemet, og at det har været hovedtemaet sommeren over.

Det er muligt, at det har været hovedtemaet i den diskussion, der har været ført i Venstre. Jeg

mener ikke, at der er nogen overhovedet, der har anfægtet, at de rådighedsregler, vi har på arbejdsmarkedet, og som blev strammet op ved sidste års forhandlinger om finansloven, er fuldt ud tilstrækkelige. Jeg mener faktisk ikke, hvis man går i substansen af reglerne, at det synspunkt overhovedet kan anfægtes.

Der blev også stillet et spørgsmål om disse arbejdsløsheds-kassers størrelse. Det er mit indtryk, at det er en almindelig opfattelse, at med den brede vifte af tilbud, man skal give i arbejdsløsheds-kasserne i dag i forhold til at afhjælpe arbejdsløsheden, har det betydning, at arbejdsløsheds-kasserne har en vis størrelse, og at de på den måde får en vis kompetence.

Jeg ved godt, hvad det er, Venstre ønsker, og hvad hr. Helge Sander rent faktisk ønsker. Han ønsker mulighed for at oprette alternative arbejdsløsheds-kasser. Der er ikke noget som helst, der tyder på, at disse alternative arbejdsløsheds-kasser – det kan f.eks. være Kristelig Fagforenings a-kasse – overhovedet yder bedre bidrag til at afhjælpe arbejdsløsheden end andre arbejdsløsheds-kasser – tværtimod. Tallene viser jo ganske præcist, at arbejdsløsheden netop ikke falder i Kristelig Fagforenings a-kasse i samme omfang som i andre a-kasser. Det mener jeg faktisk er dokumenteret både præcist og rimeligt fra Arbejdsministeriets side.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil også godt bede hr. Helge Sander om at uddybe lidt nærmere, hvad der ligger i udtrykket, når man fra Venstres side og for den sags skyld også fra Det Konservative Folkepartis side ofte siger, at rådighedsreglerne skal strammes. Altså hvad ligger der i det?

Vi har regler om faglig mobilitet i et vist omfang. Er det dér, der skal ske noget? Er det noget med, at en person, som er uddannet maskinarbejder, skal anvises et arbejde efter 14 dage inden for et helt andet fagområde, eller hvad er det? Eller er det den geografiske mobilitet, hvor der også er klare regler for, hvor mange kilometer man under normale omstændigheder skal bruge frem til og tilbage fra arbejdet hver dag? Er det dér, man vil stramme, så man skal sige 5 kilometer eller 10 kilometer mere, eller at det er flere timer, man skal være på vej, eller sådan noget?

Jeg tror altså, at for at debatten kan komme lidt længere, for at vi kan kvalificere debatten lidt, ville det være en fordel, hvis vi fik belyst

med nogle konkrete eksempler, hvordan man kan stramme rådigheden. For vi hører hele tiden, at man spørger i a-kasserne: Hvordan gør I det hos jer? Og så gør de tilsyneladende alligevel det, der står i bekendtgørelsen at man skal gøre. Det overrasker jo egentlig ikke mig, for selvfølgelig skal man gøre det.

Men jeg ved ikke, hvad det er, hr. Helge Sander vil mere, og det beder jeg så mindeligt om at vi får at vide; så kan det også komme på tryk.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg skal lige for en ordens skyld sige, at i Venstre har vi opdelt taletiden således, at de øvrige forslag også vil blive omtalt, men det sker efterfølgende.

Lad mig kort svare på det, der vedrører regeringsforslaget. Jeg må blot konstatere, at hr. Jens Peter Vernersen ikke kan have læst aviser hele sommeren. Hr. Jens Peter Vernersen kan ikke have læst bilag i Arbejdsmarkedsudvalget. Hr. Jens Peter Vernersen må jo ikke have fået de rapporter, som alle vi andre har fået både fra Arbejdsministeriet og fra andre, som har undersøgt, hvordan rådighedsreglerne fungerer.

Det har været én lang kritik; det har været en serie af forskellige eksempler på, hvordan det ikke har fungeret. Det er da helt utroligt, men jeg konstaterer bare, at hr. Jens Peter Vernersen føler, at rådighedsreglerne fungerer tilfredsstillende.

Med hensyn til a-kasserne er det fuldstændig rigtigt: Venstre ville gerne have frie, tværfaglige a-kasser, hvor det er de enkelte medlemmer, som selv vælger, hvor de vil være, i stedet for at Socialdemokratiet ved at lave en grænse på 50.000 medlemmer bestemmer, at der ikke kan skabes spor nyt på arbejdsmarkedsområdet.

Jeg ved godt, det er et knyttnæveslag i ansigtet på dem, som gerne vil skabe nye muligheder og større frihed på arbejdsmarkedet. Men det er formentlig også det, Socialdemokratiet ønsker det skal være, så hr. Jens Peter Vernersen har fuldstændig ret.

Men nu er der jo kommet ny ordfører fra Socialdemokratiet, og så kan vi jo spørge igen, for arbejdsministeren kan ikke svare på det: Hvordan vil man argumentere for, at de store a-kasser er mere effektive, og hvordan vil man argumentere for, at servicen er bedre?

Med hensyn til at skaffe folk i arbejde kan jeg godt nævne et par kasser, som har betydelig dårligere resultater end f.eks. Kristelig Fagfore-

nings a-kasse. Men med hensyn til at være meget negativ over for Kristelig Fagforenings a-kasse skulle hr. Jens Peter Vernersen måske lige tale med arbejdsministeren, inden han går videre. Jeg tror nok, at arbejdsministeren har fået en lidt anden erfaring efter debatten i foråret.

Til hr. Aage Frandsen, som spørger om rådighedsreglerne, vil jeg sige, at vi har altså et sæt rådighedsregler, hvor det største problem er, at de ikke bliver efterlevet, og at de ikke bliver administreret korrekt. Det er også det, vi har fået belyst nu i de to rapporter, vi har fået fra Arbejdsministeriet. Det er hovedproblemet. Men dertil kommer, at vi meget, meget gerne vil have, at man skal køre lidt længere, for at man kan få arbejde, og vi vil også gerne have, at den faglige mobilitet bliver udvidet, for vi mener faktisk, at det er et tilbud til folk om at få et arbejde, og at det ikke er noget med piskeslag, som SF nogle gange giver indtryk af at det er, når vi taler om de her ting.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg vil sige til hr. Helge Sander, at jeg har læst aviser, jeg har læst rapporter, jeg har skrevet i aviserne, og jeg har skrevet til hr. Helge Sander i aviserne. Jo, der har skam været en livlig korrespondance hen over sommeren omkring rådighedsreglerne.

Vi siger to forskellige ting. Jeg siger: Rådighedsreglerne er der ingen problemer med. Det, hr. Helge Sander siger, er, at rådighedsreglerne bliver ikke fulgt. Det tvivler jeg på. Men der er ikke noget galt med de rådighedsregler, vi har. Det er på intet tidspunkt dokumenteret hverken i rapporter, i aviser eller andre steder, hvor man har skrevet om dem, og det tror jeg også hr. Helge Sander ved.

Så vil jeg sige til hr. Helge Sander med hensyn til de tværgående a-kasser og a-kassernes størrelse: Det er da besynderligt, at i det område, som hr. Helge Sander selv kommer fra, og hvor man har den allerlaveste ledighedsprocent i en region, sker det opsving, som sker i en række a-kasser – og det er notorisk – ikke i disse tværgående a-kasser. Jeg synes faktisk, det er et godt eksempel, og når hr. Helge Sander har læst, hvad der er kommet fra Arbejdsministeriet, så har hr. Helge Sander formentlig også læst det svar om formidling, der er givet fra Kristelig Fagforenings a-kasse, og som er kommet her i sommerens løb.

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg er helt med på – og det er en kommentar til SF's beslutningsforslag om skraldemandsmodellen – at der skal være en bedre fordeling af arbejdstid og fritid i vort samfund. Man kan i en periode af sit liv have lyst til at arbejde 25 timer om ugen og nogle gange 45 timer. Det kræver, at vi har et langt mere fleksibelt arbejdsmarked, for at vi kan indrette os på den måde. Det er egentlig det, vi beder om: at arbejdsmarkedet prøver at indrette sig lidt efter folks skiftende behov.

Vi afviser skraldemandsmodellen af tre grunde.

For det første er der tale om en skatteyderfinansieret ferie to dage om ugen eller hver tredje uge, hvor man betales for at være passiv og ikke være til rådighed for arbejdsmarkedet. Det vil sige, at SF's forslag dermed intet grundlæggende ændrer ved det velfærdsproblem, hvor flere og flere bliver passive i et samfund, der burde være mere aktivt.

For det andet er skraldemandsmodellen en ren skrivebordsmodel. Den er baseret på den tankegang, at vi kan bruge de samme dagpenge flere gange. Når modellen først er indført, vil dagpengeudgiften blive bundet i en sådan ordning, og man kan ikke bruge pengene til eventuelle nye arbejdsløse.

For det tredje er forslaget dybt uretfærdigt. SF's forslag indebærer et A-hold, som kan arbejde 23 timer på næsten fuld løn, og så er der et B-hold af lønmodtagere, som selv har valgt deltidsarbejde til en lavere løn, som så skal betale over skatten til A-holdet. Det finder vi meget uretfærdigt.

Så er der beslutningsforslag nr. B 11 om ret til ordinært arbejde. Venstre er helt med på ideen om retten til et ordinært arbejde. Efter 4 års ledighed må der ikke gå en eneste dag længere, før den ledige får et tilbud. Vi ønsker også, at alle dagpengeforsikrede allerede efter 1 år skal i aktivering, hvis de ikke selv finder et job. Men vi mener, at aktiveringstilbudet skal dreje sig om ordinære arbejdspladser, og det er i høj grad i det private erhvervsliv.

Hvis man ser på bemærkningerne til SF's forslag, ses det jo tydeligt, at SF's forslag om ordinære job er falsk varebetegnelse. Alle de job, der er tale om, er enten ferie, det vil sige skraldemandsmodel, uddannelse eller job i kulturelle institutioner osv. Ud af 30.000 job vil SF kun skaffe de 1.000 i det private erhvervsliv, og det er ca. 3 pct. Derfor afviser Venstre forslaget.

Ulla Tørnæs (V):

Sigtet med SF's beslutningsforslag nr. B 12 skulle angiveligt være indførelse af en såkaldt uddannelsesorienteret ungdomsgaranti. Men en mere vidtrækkende konsekvens af forslaget vil bl.a. være indførelse af en helt urealistisk udbygning af de videregående uddannelser med stort set fri adgang til følge.

Jeg deler fuldt ud SF's opfattelse af, at dagpengesystemet i visse tilfælde fungerer som et opbevaringssystem. Dette gælder imidlertid ikke kun for unge under 25 år, nej, det gælder såmænd for dagpengesystemet som sådan, og det skal vi naturligvis have ændret. Derfor har Venstre og Det Konservative Folkeparti i vores udspil til finanslovforhandlingerne, »Reform '96«, netop påpeget, at tidlige tilbud om job eller aktivering er vigtige forudsætninger for, at dagpengesystemet kan fungere efter sin oprindelige hensigt.

Jeg forstår SF's forslag som en klar aflivning af mulighederne for at studere på dagpenge, og det er naturligvis godt.

Jeg er også helt enig med SF i, at vi er nødt til at gøre noget ved det faktum, at knap en tredjedel af en ungdomsårgang ikke får en kompetencegivende uddannelse.

Vi er nødt til at forbedre studievejledningen gevaldigt. Det gælder ikke mindst studievejledningen på de sidste folkeskoletrin, hvor beslutningen om, i hvilken retning man ønsker at gå, træffes. Forbedret studievejledning betyder ikke, at unge skal pakkes ind i vat; nej, det betyder en velkvalificeret studievejledning over for de unge.

Men så hører min enighed med SF også op. For det første deler jeg ikke SF's opfattelse af, at det er en udvidelse af pladserne på de videregående uddannelser, der skal være løsningen her. Det er vanskeligt at se, hvordan vi skal kunne sikre den nødvendige høje kvalitet på de videregående uddannelser ved en fri adgang til uddannelserne som foreslået af SF.

Jeg vil også tillade mig at sætte spørgsmålstegn ved SF's noget luftige beregninger og antagelser, som der redegøres for i bemærkningerne til forslaget.

Endelig må vi ikke glemme, at der i de seneste par år har været en række ledige pladser bl.a. på ingeniørstudierne og civiløkonomuddannelserne. Også ministeren nævnte en lang række andre ledige studiepladser, og de skal naturligvis besættes, før vi kan tale om udvidelse andre steder.

Venstre er tilhænger af et friere optag til de videregående uddannelser. Det indebærer, at uddannelsesstederne selv er med til at afgøre, hvilke kvalifikationer man skal have for at kunne blive optaget på en uddannelse. Her er stopprøven, som vi sidste år opnåede enighed om, en væsentlig faktor.

Med hensyn til frafald i ungdomsuddannelserne skal vi som nævnt forbedre studievejledningen.

Endelig tror jeg, en relancering af den tidligere mesterlæremodel ville betyde, at en gruppe unge, som absolut ikke har lyst til at sidde på skolebænken, vil få mulighed for at få en kompetencegivende uddannelse. Her spiller også en udvidelse af EGU-ordningen en væsentlig rolle.

Endelig har erhvervsskolernes situation i den seneste tid været været genstand for megen diskussion, og alle er enige om, at der skal sættes ind her.

I sidste samling vedtog vi et forslag, der giver mulighed for oprettelse af brobygningsuddannelser, som i øjeblikket er under forberedelse rundt omkring i kommunerne. Af samme grund kan vi kun gisne om brobygningsuddannelsernes effekt på frafaldet i ungdomsuddannelserne.

Med disse ord skal jeg blot understrege, at vi på trods af de mange gode hensigter i SF's beslutningsforslag ikke kan støtte det.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Oppfeldt talte om, at vores forslag til job ikke drejede sig om ordinære job – ikke rigtig ordinære job. Det er et spørgsmål om, hvordan man definerer ordet ordinære job. Efter vores opfattelse er ordinære job det samme som udførelse af et arbejde, som skal udføres, fordi der er behov for, at det bliver udført. Om det så er en person, der arbejder som hjemmehjælper eller på et plejehjem, eller det er en person, som arbejder i industrien og medvirker til, at produktionen øges, så er begge ordinære job.

Det, der er problemet i den aktuelle situation, er, at det private erhvervsliv ikke bidrager nok til at skabe ordinære job, og dér kan vi nu ikke fra statens side eller kommunernes side gå direkte ind og påvirke det. Derimod kan man gøre det i forhold til den offentlige sektor. Det er derfor, vi peger på, at det er nødvendigt i første omgang at bruge den offentlige sektor. Men det er klart, at efterhånden, som vi arbejder os ned fra dem, der har været ledige i fire år, til dem, der har været ledige i tre år og to år, så skal den

private sektor sandelig tage en stor del af dem. Det er under alle omstændigheder nødvendigt.

Men vi betragter det altså ikke som, at der er nogle fine job i den private sektor og så nogle knap så fine i den offentlige sektor.

Så til spørgsmålet om, hvor mange job man kan skabe. Dér ved jeg jo fra Venstre, at når man ønsker at aktivere bistanndsklienter lige med det samme og også dagpengeberettigede hurtigere, end regeringen lægger op til, også hurtigere, end vi tror på, så er det jo et tegn på, at der er nogen, der har en optimisme med hensyn til, hvor hurtigt man skal skride frem. Det vil sige, at hvis vi kan skabe de job, som vi peger på, så må det nok kunne lade sig gøre, for Venstres ambitionsniveau jo er ekstremt højt i forhold til vores.

Og så til fru Ulla Tørnæs med hensyn til vores luftige beregninger: Nej, det er de såmænd ikke. De er lavet ud fra de modeller, man anvender i ministerierne. Vi bruger de samme modeller, fordi vi ved, at det kan vi lige så godt gøre; ellers får vi kritik ud af det, for vi ikke har de samme forudsætninger. Så de er lige så luftige eller rettere sagt lige så lidt luftige som regeringens modeller.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Vi synes jo bare, man godt kunne have et lidt højere ambitionsniveau også med hensyn til typen af de job, vi taler om her. SF's forslag tager udgangspunkt i et antal offentlige job, og vi ser i regeringens forslag med hensyn til jobpuljer og med hensyn til uddannelsesindsatsen, at man også dér tager udgangspunkt i, hvad det offentlige kan udbyde af job.

Men antallet af arbejdspladser i det private erhvervsliv er afhængig af en lang række andre politikker og en lang række andre indsatsområder. Det er f.eks. sådan noget som, hvor godt et formidlingssystem vi har, hvordan løndannelsen er, det er virksomhedernes omkostningsniveau, det er, hvor dyrt det er at oprette en arbejdsplads, hvilke skatter vi pålægger en arbejdsplads – kort sagt en lang række andre områder, som vi kan påvirke fra Folketingets side, og som vi også har fremlagt i vort forslag, »Reform '96«.

Så når vi afviser SF's forslag, er det ikke, fordi vi ikke har et alternativ. Vi har et meget offensivt alternativ med hensyn til at skaffe mange flere arbejdspladser, men det skal ske ude i de private virksomheder.

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg skal på Det Konservative Folkepartis vegne knytte nogle kommentarer til SF's beslutningsforslag nr. B 12 om en uddannelsesorienteret ungdomsgaranti, og så vil min kollega, fru Pia Christmas-Møller, tage sig af beslutningsforslag nr. B 10 og 11 og lovforslag nr. L 15.

Med hensyn til SF's forslag om uddannelsesorienteret ungdomsgaranti kan man ikke lade være at tænke på datoen i dag: den 24. oktober. Det er ikke bare FN-dagen, det er også dagen, hvor der er to måneder til juleaften. Og det er jo i virkeligheden det første julekatalog, der er dumpet ind ad døren med alt godt fra havet, forslag om friere adgang til de videregående uddannelser, flere pladser dér, flere pladser på social- og sundhedsuddannelserne, på sygeplejeuddannelserne, der skal være praktikplads til alle også gennem skolepraktikundervisningen, osv.

Flere, flere og flere. Alt godt fra havet. Og jeg må sige, ligesom den radikale undervisningsminister sagde: Jamen intentionerne i forslagene deler vi jo. Jeg tror ikke, der er nogen i denne Folketingssal, der er imod dem.

Så må jeg også sige, som undervisningsministeren sagde – og ganske nøje gennemgik – at man jo i virkeligheden er kommet ganske langt hen mod juleaften på det her område. Og derfor har vi fra Det Konservative Folkepartis side ikke den store lyst til at gå ind og debattere det her på SF's grundlag. Vi vil meget hellere holde os til det forslag, regeringen har fremsat.

Men det, det giver anledning til fra Det Konservative Folkepartis side, er at advare mod, at man kører videre med den linje, som hedder mere og flere, for det sker på bekostning af kvaliteten af uddannelserne. Og eksempelvis ønsker vi ikke fra Det Konservative Folkepartis side, at der skal være en friere adgang til de videregående uddannelser og flere pladser dér, hvis det sker på bekostning af uddannelsernes kvalitet.

Det er vistnok det, der er tilfældet mange steder i dag. Der er ikke lokaler nok til flere studerende, der er ikke kvalificerede lærere nok til flere studerende, og vi har jo også studerende, der allerede i dag siger: Vi ønsker ikke flere ind, for det går ud over kvaliteten, og det ønsker vi ikke skal ske. Vi vil prioritere kvaliteten højere end kvantiteten. Det er den ene ting.

Den anden ting, jeg vil sige, drejer sig om forslaget om skolepraktikundervisning; den skal altså fortsætte. Og dér sagde undervisningsministeren jo ganske rigtigt:

Et opsving er i gang, og der er kommet mange flere, rigtig sunde og ægte praktikpladser. Der er ikke det behov mere, og den ordning skal falde væk. Nu blev den altså forlænget et år, bl.a. mod Det Konservative Folkepartis vilje. Men den skal falde væk, og der skal foregå nogle forhandlinger.

Det er klart, at der er nogle unge i specielle grupper, som har problemer, men at man generelt skal fastholde en skolepraktikordning, som giver anledning til et skævt uddannelsesvalg, er vi modstandere af. Men vi ser frem til forhandlingerne med regeringen om disse ting.

Vi afviser altså forslaget, for vi vil forhandle de ting, der ligger i det, på et andet grundlag.

Pia Christmas-Møller (KF):

Heller ikke SF's øvrige to beslutningsforslag kan vi tilslutte os fra konservativ side. Det drejer sig om forslag nr. B 10, skraldemandsmodellen, og det drejer sig om forslag nr. B 11, indførelse af en ret for langtidsledige til at få et ordinært arbejde.

Af tidsmæssige hensyn vil jeg indskrænke mig til at henvise til den meget præcise og fyldestgørende argumentation, som blev leveret af Venstres ordfører. Jeg kan helt tilslutte mig afvisningen og de argumenter, der lå bag, og jeg vil koncentrere mig om regeringens lovforslag nr. L 15.

Vi har haft den store diskussion om den samlede pakke og perspektiverne bag den, så her vil jeg koncentrere mig om forslaget idé om at etablere 15.000 nye puljehold. Det er klart, at når man vil fremrykke aktiveringsindsatsen, kræves der meget af systemet, og det er vi også parat til at støtte fra konservativ side. Men vi mener, det er utrolig vigtigt, at disse aktiveringstilbud bliver lavet på en sådan måde, at det først og fremmest bliver attraktivt at komme i aktivering i det private erhvervsliv, og her er vi noget skuffet over lovforslaget og ikke mindst over lovforslagets bemærkninger.

Jeg vil her henvise til lovforslagets bemærkninger, side 7, punkt C, puljehold. Her skriver man direkte, at for AF vil puljestillingerne principielt indgå på lige fod med andre redskaber. Regeringen lægger imidlertid stor vægt på, at netop disse job bliver besat, og det betyder, at der påhviler AF og de regionale råd en særlig forpligtelse til at sikre, at disse job bliver besat.

Det vil altså sige, at man i lovforslaget lægger op til at fortrinsstille aktiveringsjob, puljehold, der er placeret i den offentlige sektor. Det er vi

dybt bekymrede over. Det er en meget uheldig drejning, man her giver som vejledning til, hvor man skal aktivere. Alle undersøgelser understreger og dokumenterer, at der er langt større sikkerhed for varig beskæftigelse, hvis aktiveringen finder sted i det private erhvervsliv. Det synes jeg man skal tage til sig i regeringen, og jeg synes, at man bør opprioritere aktivering i det private erhvervsliv. Jeg har i øvrigt bemærket, at det er noget, Landsarbejdsrådet beder regeringen om.

Det er utrolig vigtigt, at de puljejob, som regeringen lægger op til skal etableres i de kommende år, bliver opfattet som et arbejdsmarkedspolitisk instrument. Det nytter ikke noget, at man ad denne vej vil hæve den samlede offentlige aktivitet permanent. Det er også utrolig vigtigt set fra en konservativ synsvinkel, at de puljejob, der bliver etableret, bliver etableret på en sådan måde, at de ikke skaber konkurrenceforvridning i forhold til det ordinære arbejdsmarked, og her tænker jeg på det ordinære arbejdsmarked i både offentligt og privat regi.

I de kommende forhandlinger vil vi gå meget i dybden med, hvordan man har tænkt sig at etablere disse puljejob. Vi vil satse meget på, at det samlede resultat vil bære i den retning, at de flest mulige puljejob bliver etableret i det private erhvervsliv. Jeg håber, regeringen er enig med os i, at det er her, vi har den største beskæftigelseseffekt, og at man derfor også vil satse meget på, at det er her, de fleste puljejob bliver etableret.

Om forslaget som helhed vil jeg sige, at der er en stribe problemer i det, og jeg har skitseret en del af dem i mit indlæg om lovforslag nr. L 14. Jeg håber, regeringen vil være lydhør, og at den ikke har fremlagt et *fait accompli*, som vi kun kan sige ja eller nej til, for så bliver det et samlet nej, er jeg nødt til at sige på nuværende tidspunkt. Men jeg håber, regeringen er indstillet på reelle forhandlinger, hvor der naturligvis også skal gives indrømmelser til dem, som måtte blive forligspartnere.

Arbejdsministeren har tidligere tilkendegivet, at hun håber på en konstruktiv indsats fra oppositionens side, og jeg vil gerne sige, at i Det Konservative Folkeparti er vi indstillet på konstruktive forhandlinger. Vi går til forhandlingsbordet, fordi vi ønsker at opnå et resultat på området, men vi vil ikke have et resultat for enhver pris. Vi vil have indrømmelser i den retning, som jeg skitserede i mit forrige indlæg. Jeg opremsede en række krav, som vi stiller for at

kunne gå med i en aftale, og jeg håber, at regeringspartierne har lyttet godt efter, for de er en forudsætning for, at vi kan nå et resultat, som vi kan være bekendt.

Aage Frandsen (SF):

Indledningsvis kan jeg på samme måde som fru Pia Christmas-Møller sige, at vi har det også sådan i SF, at vi skal have indrømmelser, hvis vi skal være med. Netop for at sige præcis, hvad vi er interesseret i, har vi fremsat vore egne forslag, og i de forhandlinger, der pågår, har vi formuleret en række spørgsmål således, at det bliver klart, hvor stor afstanden er mellem regeringen og os.

Det fremgår af de forslag, vi selv har stillet, at vi helt på linje med en række andre partier mener, at de arbejdsløse skal være kortest mulig tid i dagpengesystemet. Arbejdsduelige mennesker skal have et rigtigt arbejde, og vi mener, at et rigtigt arbejde er et arbejde på fuld tid og til overenskomstmæssig løn. Vi mener, det er forkert at sige, at fordi man har været arbejdsløs nogle år, skal man ikke have den samme mulighed som andre, men nøjes med jobtræning eller puljejob, og vi frygter, at det, der nu sker, i virkeligheden er at gøre det såkaldte b-arbejdsmarked endnu mere regulært, end det har været hidtil.

Når vi har fremsat et forslag om den såkaldte skraldemandsmodel, hænger det sammen med, at der inden for en række områder stadig er en forholdsvis høj arbejdsløshed, og at det kan være fornuftigt at sige til de mennesker, som er i arbejde, at hvis de vil dele arbejdet med de arbejdsløse, kan de gøre det, og vi skal ikke forhindre dem i det.

I den forbindelse er vi også bekymrede for disse puljejob, som man opretter fra regeringens side. Hvad er det for nogle job, og er der nogen garanti for, når man har været igennem et puljejob, at der så er et regulært job til én? Det forudsætter jo, at der er disse ledige stillinger enten inden for den sociale sektor, i den offentlige sektor eller andre steder, for ellers risikerer man – på samme måde, som mange har oplevet i et jobtræningsforløb – at det var en blindgyde, som man ikke fandt nogen vej ud af.

I Danmark har vi fortsat ifølge statistikken næsten 300.000 arbejdsløse, hvortil kommer adskillige tusinde, som måske gerne ville melde sig på arbejdsmarkedet – i hvert fald delvis – hvis der var jobmuligheder. Det kunne f.eks. være nogle førtidspensionister. Derfor mener vi,

at arbejdsløsheden stadig er langt det største samfundsmæssige problem, men ikke desto mindre kan man i dag få indtryk af, hvis man læser aviser eller ser fjernsyn, at de største problemer i virkeligheden er mangelen på arbejdskraft, flaskehalsene, og at folk ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet. Og det betyder, at man i andre situationer ser, at arbejdsløse hænges ud som nogle, der ikke vil arbejde. Man kan jo altid finde en enkelt eller nogle få arbejdsløse, som ikke står til rådighed den dag, og derudfra slutter man så, at det gælder alle de arbejdsløse. Det vil altså sige, at en enkelt fjer bliver til en hel hønegård i den forbindelse.

Efter hvad jeg har fået oplyst i både a-kasser og fagforeninger, sker det i mange tilfælde, at arbejdsformidlingen henviser flere arbejdsløse til et bestemt job – mange flere end der skal ansættes – og det betyder, at en række af de mennesker af gode grunde ikke kan få jobbet, fordi der ikke er job til dem alle sammen.

Når der tales om flaskehalse, lyder det, som om der ikke er arbejdskraft til rådighed, og det er også rigtigt inden for nogle områder. Sygeplejersker, pædagoger og folkeskolelærere er der mangel på i dag, men det skyldes jo, at man ikke har uddannet dem i tide. Det skyldes, at der i den side af salen, som dengang sad ovre på regeringsbænkene, var en undervisningsminister, som ikke mente, man skulle uddanne folkeskolelærere, og som nedlagde en række seminarier, og man skulle heller ikke uddanne pædagoger, osv. Derfor har vi mangel på dem i dag, og derfor giver jeg undervisningsministeren ret i, at det er et kæmpearbejde, som er sat i gang. Det begyndte så småt under hans forgænger, men det er for alvor kommet i gang nu, fordi mangelen på folkeskolelærere i f.eks. Vestjylland er kæmpestor. Derfor er det efter vores opfattelse en af de vigtigste ting, regeringen har gjort, men vi mener fortsat, man kunne gå endnu videre ad den vej.

Andre områder, hvor der også kan komme problemer om nogle år, er nogle enkelte steder inden for visse fagområder; men det hænger også sammen med, at vi ikke har fået uddannet tilstrækkelig mange unge i tide. Ministeren nævnte ganske rigtigt, at der er færre, som ikke kan få en praktikplads, men ikke desto mindre er der alligevel ifølge de tal, vi lige har fået ovre fra ministeren – og muligvis er der nogle, der er endnu friskere end dem, jeg har til rådighed – f.eks. inden for jern og metal 11.000 unge, som ikke har fået en praktikplads. Det kan være, tal-

let er lidt lavere nu, men det er altså i en situation, hvor der er opsving, og i en situation, hvor man siger, der er mangel på arbejdskraft. Og det groteske er, at samtidig med at man hører arbejdsgivere tale om mangel på faglært arbejdskraft, er det sådan, at mange arbejdsgivere ikke påtager sig den forpligtelse at uddanne arbejdskraften.

Der er mangel på praktikpladser i Ringkøbing Amt, til trods for at man siger, man mangler arbejdskraft derude. Arbejdsgiveren står altså i mange tilfælde ikke til rådighed med hensyn til job og uddannelse, og jeg synes, at en af de helt afgørende ting i hele diskussionen om job og uddannelse er at sikre de rigtige uddannelsespladser. Det gælder inden for de videregående uddannelser, men det gælder i høj grad også inden for erhvervsuddannelserne, og i den forbindelse er det vigtigt at sikre, at de normale erhvervsuddannelser modtager så mange unge som overhovedet muligt. Vi kan ikke tvinge de unge til det, men man kan gøre det så attraktivt at være i disse uddannelser som overhovedet muligt.

I den forbindelse synes jeg også, det er noget beskæmmende, at til trods for – som ministeren også nævnte – at der er EGU-pladser i alle kommuner, som der skal være, er antallet af EGU-pladser meget lavt. Det vil sige, at samtidig med at vi taler om at lave 18-måneders-uddannelser, som vi ikke rigtig kan se fornuften i, bruges en række uddannelser, som vi allerede har, f.eks. EGU-uddannelsen, ikke i tilstrækkeligt omfang. Jeg ved ikke, hvordan vi kan gøre noget ved det, men jeg mener, at det bl.a. må være på kommunalt niveau, man må tage den forpligtelse mere alvorligt og sikre, at så mange som overhovedet muligt kommer ind.

Jeg ser ingen grund til at lave nye uddannelsesforløb, og jeg ved heller ikke præcis, hvad de 18 måneder bliver til. Men det afgørende er, at så mange som muligt tager de rigtige uddannelser. Selvfølgelig er en EGU-uddannelse også en rigtig uddannelse, fordi det helt klart er langt bedre, end hvis man ikke kommer igennem et uddannelsesforløb, og i den forbindelse vil jeg da også gerne kvittere over for regeringen og undervisningsministeren, som netop på de områder har gjort meget for at sikre, at den gruppe unge, som ikke får en uddannelse, sikres forskellige adgangsveje til den fri ungdomsuddannelse og udbygning af produktionsskoler og den slags ting.

Derfor mener vi, at 18-måneders-forløbet er underligt, og at det har en helt anden funktion, nemlig i forbindelse med dagpengesystemet, end det er et uddannelsespolitisk tiltag. Det minder heller ikke om undervisningsministerens andre initiativer, og jeg kan ikke se, at det bør nyde fremme.

Og så lige til allersidst – selv om det er lidt svært at sige, hvor man skal placere det, fordi forslagene hænger sammen – regeringens forslag om, at man ikke længere må tage på højskoleophold på dagpenge: Det kan vi ikke begribe. Det drejer sig om mennesker, som under alle omstændigheder står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det skal de gøre, sådan er reglerne, og sådan synes vi også reglerne skal være.

Vi synes, det vil være rigtigt at sige: Det er bedre, at personer, der starter med at være arbejdsløse, finder ud af, at det kan være fornuftigt at gå på højskole. Her kan de modnes, her kan de få nogle interesser, og derfor kan vi opleve – det kender vi masser af eksempler på – at når de unge har været på højskole, finder de ud af, at det at gå i skole slet ikke er så slemt endda, og det at tage en uddannelse slet ikke er så slemt endda. De er sammen med andre, som måske har en længere uddannelse, men såmænd ikke er klogere end dem selv, og mange, som i virkeligheden er meget kort uddannede, beslutter efter at have været på højskole, at de også vil have en uddannelse. Derfor synes vi virkelig, at det er et rigtig dumt tiltag, som vi ikke kan finde nogen som helst mening i, at man fra regeringens side vil forhindre muligheden for at tage på højskoleophold på dagpenge.

Under alle omstændigheder er det klart, at de pågældende selvfølgelig står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det vil sige, at hvis der er brug for dem som arbejdskraft, skal de – og det skal de allerede nu – selvfølgelig være til rådighed, og der er ingen tvivl om, at det er tilfældet.

Vi bliver nødt til at afvise forslaget, og det gør vi ud fra, at vi mener, at undervisningsministeren og arbejdsministeren er enige i vores intentioner, men ikke i midlerne. Vi er enige om, at det drejer sig om, at folk kommer i arbejde så hurtigt som muligt, hvis de bliver arbejdsløse, og at unge mennesker i størst muligt omfang får en uddannelse.

Der er nogle, man ikke kan tvinge til at tage en uddannelse. De har måske haft nogle forfærdelige oplevelser i folkeskolen, og så er der brug for, at de i stedet for at komme ind i en regulær uddannelse i første omgang måske kan benytte

sig af den fri ungdomsuddannelse eller et produktionskoleophold. Men under alle omstændigheder er vi enige i alt det, og det er også derfor, vi selv har fremsat vores forslag om en uddannelsesrelateret ungdomsgaranti, fordi vi finder, at uddannelse er helt afgørende.

Det er noget beskæmmende, at i forhold til andre lande, vi normalt sammenligner os med, er der i Danmark en tredjedel af en årgang, som ikke får en ungdomsuddannelse, mens der i Norge og Sverige – måske ud fra lidt andre præmisser, men alligevel – er ca. 80-90 pct., som får en uddannelse. De ligger betydeligt over os, og det kan ikke passe, at svenskere og nordmænd er mere målrettede med hensyn til uddannelse, end vi er. Det må være noget, vi kan rette op på.

Men som forslagene foreligger, må vi sige, at på samme måde som Det Konservative Folkeparti skal vi have betydelige indrømmelser – men ikke de samme!

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg skal ikke forlænge debatten med at gentage, hvad jeg sagde under behandlingen af det forrige forslag om en forstærket ungdomsindsats, om ret og pligt og tilbud om fremrykning af aktivperioden. Men jeg vil kort kommentere forslaget om puljejobbene, der oprettes i den offentlige sektor, såfremt forslaget om en aktiv arbejdsmarkedspolitik bliver til noget.

Forslaget går ud på at oprette 15.000 puljejob på dagpenge i den offentlige sektor, og jeg vil sige til fru Pia Christmas-Møller, at jeg hørte meget nøje efter, hvad hun sagde, og jeg har noteret det ned. Forslaget er antagelig en udløber af diskussionen om de grønne job og er tillige tænkt som et løft til specielt den kommunale sektor, der har hårdt brug for hjælp til løsning af en række serviceopgaver på børne- og ældreplejesområdet.

Forslaget er en del af aktiveringsstrategien. Det bliver muligt at arbejde på dagpenge i op til 3 år, og meningen er at give de pågældende mulighed for på denne måde at sluse sig ind på arbejdsmarkedet og få den jobtræning, som længere tids ansættelse giver.

Til SF's forslag om fordeling af arbejde og fritid – skraldemandsmodellen – må jeg sige, at jeg er sådan set ked af, at vi må afvise forslaget. Det gjorde vi også sidste år, og vi vil også gøre det, hvis det bliver fremsat igen. Vi tror altså ikke på ordninger af denne type. De duer ikke i en tid, hvor beskæftigelsen er stigende, og samtidig

mener vi, at et af kravene for at være dagpengeberettiget må være, at man står til fuld rådighed for arbejdsmarkedet.

SF's forslag om indførelse af ret til at få et ordinært arbejde som langtidsledig kan vi heller ikke støtte på trods af den gode hensigt, der ligger bag. Vi mener, at regeringens forslag om fremrykning af aktivering er at foretrække. En udvidelse af den offentlige sektor, som der her lægges op til, kan vi ikke støtte, og garanterede job på fuld tid til overenskomstmæssig løn vil modvirke incitamenterne til, at de ledige opkvalificeres, sådan som der lægges op til i regeringsforslaget.

Det Radikale Venstre kan altså desværre ikke støtte nogen af SF's tre fremsatte beslutningsforslag.

Annette Just (FP):

Nu sidder vi med fortsættelsen af det regeringslovforslag, vi har talt om hele eftermiddagen, og jeg vil gerne gentage, at vi faktisk er positive over for en stor del af det. Vi mener, det er nødvendigt, at vi får en forstærket ungdomsindsats, og at vi får en fremrykning af aktiveringsperioden. Deri er der ingen problemer overhovedet.

Men så kommer puljeblikene altså, og jeg har med vilje ventet med puljeblikene til debatten nu.

Man siger, at vi kan bare lige skaffe 15.000 ekstra job - selvfølgelig betaler det offentlige - og nu skal vi ud og passe børn og ældre og være grønne og åh, så fine. Men vi ved jo alle sammen, at når det bliver sagt på den måde, er der ikke noget erhvervsrelateret ved det.

Alle de, der tænker så frygtelig grønt, må meget undskylde, at jeg siger det på den måde. Men det er jo ikke job, hvor der reelt bliver produceret noget, og som der er reel brug for. I kan kalde mig Mads, men er der nogen, der tror på, at man føler, det er ærlige job? Her må jeg give SF ret i, at der ikke er tale om ærlige job. Der er tale om det, jeg i forbindelse med et tidligere lovforslag kaldte »fylde-vandpyt-projekter«. Det er projekter, som alle ved der reelt ikke er behov for.

Og nu kommer regeringen og siger: Jamen vi kan da lave 15.000 job, så har vi da aktiveret dem så længe, og så får de da lært at stå op om morgenen - altså medmindre det ikke behøver at være om morgenen, og medmindre det ikke behøver at være 37½ time om ugen - og vi skal sikre dem, så de i hvert fald er parkerede i en 3-års-periode. Den slags kan vi ikke gå med til,

men vi kan godt gå med til, at vi får forstærket indsatsen for de unge, at vi enten får sat dem i arbejde eller i gang med en uddannelse. Men det skal være en uddannelse, de kan bruge bag-efter. Det kan ikke nytte noget, at man tror, vi bare skal uddanne dem til ledighed. Det vil vi ikke være med til, men vi vil gerne være med til at se på de stramninger, der også er lagt op til.

Jeg har sagt en hel del om a-kasserne, og jeg ved, der er flere, der har været inde på det emne. Vi går ikke ind for den stramning, eller hvad regeringen nu vil kalde det, med, at de pludselig skal op på at have 50.000 medlemmer. Vi går til gengæld ind for, at der skal være frihed, også for a-kasserne. Der skal være frihed til at lave en privatisering. De behøver ikke hedde kristelige a-kasser, for jeg ved, at det navn skræmmer ministeren, men de kan såmænd hedde meget andet, f.eks. bare »de frie a-kasser«, hvis det endelig skulle være.

Vi er såmænd også villige til at sætte medlemsantallet ned i stedet for at sætte det op. Det vigtige er, at vi får nogle a-kasser, der er villige til sætte folk i arbejde, fordi de har en interesse i at gøre noget for deres medlemmer. Vi ser meget gerne, at de bliver hevet helt væk fra alt, hvad der hedder fagforeninger. Jeg har aldrig oplevet, at fagforeninger har gjort noget godt for det enkelte individ, men de har gjort en utrolig masse godt for sig selv.

Så beder vi om, at man husker, at da vi skulle lave en tilføjelse til Maastricht-Traktaten, sagde alle de partier, der er med i regeringen, at det skulle være op til arbejdsmarkedets parter at forhandle og sikre mulighederne for arbejdsmarkedet. Men her går man den stik modsatte vej. Nu skal regeringen nok bestemme, hvad der skal ske på arbejdsmarkedet. Det er at stikke folk blå i øjnene, når man prøver at lave lovgivning på områder, der reelt burde høre under arbejdsmarkedet.

Jeg vil derudover sige, at vi er enige i, at dagpengeperioden skal ned - det tror jeg heller ikke arbejdsministeren er særlig meget i tvivl om at vi har ment hele tiden - men på den betingelse, at folk får mulighed for at få et reelt arbejde. Det gør man ved at lave et ordentligt samarbejde med erhvervslivet, så der bliver flere arbejdspladser, og i øvrigt sørge for, at folk er villige til at tage det arbejde, der bliver stillet til rådighed. De skal ikke kunne sige: Åh, det var ikke lige det, jeg tænkte mig, jeg vil hellere have noget andet.

Så vil jeg også sige, at vi er enige med arbejdsministeren, når hun giver udtryk for, at der skal være lige løn for de unge, der er under uddannelse, så vi ikke har nogle, der går på dagpengeløn, nogle, der går på den ene form for uddannelsesløn, og nogle, der går på SU, for det er frustrerende. Jeg må indrømme, at jeg er 100 pct. enig med ministeren, når hun siger, at det må være frustrerende for de unge, for det er det, og jeg tror, vi alle kender eksempler herpå. Det er faktisk en håbløs situation, man sætter de unge i.

Så vil jeg ganske kort sige om de tre beslutningsforslag, SF har fremsat, at forslag nr. B 10 kan vi ikke gå ind for – jeg er lige ved at sige med samme begrundelse, som regeringen har brugt – og det samme gælder for forslag nr. B 12. Med hensyn til forslag nr. B 11 vil jeg gerne sige, at vi kan tilslutte os det på én betingelse, nemlig at vi får lov til at lave et ændringsforslag, så »indførelse af ret til langtidsledige til et ordinært arbejde« bliver ændret til »pligt for ledige til at modtage arbejde«. Så kunne det være, at vi rent faktisk kom frem til det, det drejer sig om, nemlig at alle skal modtage det arbejde, de bliver tilbudt, og at det ikke er det offentlige, der skal sikre et arbejde til dem, der melder sig ledige.

Jette Gottlieb (EL):

Som det også er fremgået af den forrige debat, er det åbenlyst, at regeringen fremsætter et forslag, der ikke er flertal for.

Regeringen bringer sig igen i det dilemma, at den helst vil lave forlig med de borgerlige; men det kan man ikke. Det bliver svært uden yderligere skærpelse af kravene til de arbejdsløse og en kraftigere omfordeling til fordel for de rige. Man kunne lave aftaler med os om nedbringelse af arbejdsløsheden, men det tør man ikke.

Med SF's beslutningsforslag og Enhedslistens jobskabelsesforslag har man den positive udmøntning af regeringens problembeskrivelser – så at sige udmøntningen af de pæne ord, udmøntningen af tilbud, som er tilbud, og af indsats, der er indsats og ikke hærværk. Der var også andre muligheder, men regeringen har valgt at forsøge at bruge os som sikkerhedsnet – om ikke for andet, så for at presse prisen hos de borgerlige. Men konsekvensen af regeringens foreslåede politik er for alvorlig for de ansattes situation på arbejdsmarkedet, for den enkelte og formodentlig også for regeringen.

Når regeringen ønsker et tredje arbejdsmarked af så omfattende størrelsesorden som foreslået af folk i såkaldt jobtræning, betyder det, at mange offentlige arbejdspladser vil få en opdeling i a- og b-arbejdskraft til ubodelig skade for samarbejdet, og at en stor del af arbejdskraften ikke har et varigt perspektiv på arbejdspladsen, fordi jobtræningen ikke indebærer garanti for regulær beskæftigelse. Dertil kommer, at det naturligvis må få indflydelse på de ansattes vilkår, at en stor gruppe bliver tvunget til at gå på en fastlåst takst uden aftaleret og uden konfliktret, altså et sandt frontalangreb på hele overenskomstsyste­met.

For den enkelte er konsekvenserne uoverskuelige lige nu. Ganske vist indebærer lovforslaget overgangsordninger, men hvor er retsgarantien for de folk, der under forudsætning af de eksisterende ordninger har indgået handlingsplanaftaler med 4, 5 og 6 års perspektiv? Vil de fortsat kunne holde? Er der garanti for det? Hvad med den midaldrende Gertrud, der efter 2 års ledighed forsøger at træne sig op en ny branche? Hun har startet sit forløb i forventning om at kunne gå på overgangsydelse, hvis hun knækkede halsen; men gennemføres regeringens forslag, bliver resultatet i stedet ti kolde tæer et vist sted og ud af systemet. Er det ikke aftalebrud? Eller hvad med 24-årige Brian, der har betalt sit a-kassekontingent i 6 år som bidrag til en arbejdsløshedsforsikring, som har været arbejdsløs i 2 år og nu bliver tvangsudskrevet til en ny uddannelse med SU som levegrundlag for sig og sin familie? Er det ikke aftalebrud? Hvad det betyder for den enkeltes værdighed i arbejdslivet er åbenlyst.

For regeringen er konsekvensen af forslagene ganske vist, at den er kommet i en forbrødet dialog med de borgerlige; men den har ikke flertal for sine forslag. Derfor er vi selvfølgelig særlig interesserede i, om der er noget at snakke videre om. Er det et princip for Socialdemokratiet, at ledige, der kommer i almindeligt arbejde, et såkaldt puljob, skal brændemærkes og som andenrangsansatte have lavere løn end kollegerne og hver dag forlade arbejdet en time før de andre? Er brændemærkningen et princip, eller kan det ændres, f.eks. gennem andre typer puljob med såkaldt normalansættelse?

Er det et princip, at ledige, der i 3 år har passet et puljob og på den måde har bevist ved den allerskrappeste af alle rådighedsvurderinger, at de er både villige og i stand til at påtage sig et arbejde, alligevel mister dagpengere­tten,

når puljejobbet udløber? Er det et princip, eller kan det ændres, f.eks. med indbygget ret til efterfølgende normalansættelse? Er det et princip, at unge ufaglærte, der har været på arbejdsmarkedet i op til 7 år, ved ledighed skal tvinges i uddannelse og se dagpengene blive halveret eller vekslet til SU? Er det et princip, eller kan det ændres? Kan vi finde andre måder at sikre alle unge en uddannelse på, f.eks. gennem forslag som SF's beslutningsforslag?

Endelig: Er det et princip, at overgangsydelsen skal bringes til ophør, tilmed på en måde, som af mange må opleves som lovgivning med tilbagevirkende kraft? Er dette spørgsmål til forhandling, eller er det ikke?

Jeg vil gerne understrege, at vi er enige i, at ledige skal i normalt arbejde, at de ikke skal fastholdes i dagpengesystemet, og at unge skal have en uddannelse. Vi er også enige i, at alle forslag skal finansieres. Er der under disse forudsætninger mulighed for ændringer på de nævnte områder, eller er der tale om principielle synspunkter, der ikke kan rokkes ved? For hvis regeringens politik er at skabe en centralisering af a-kasse-systemet ved forhøjelse af minimumsgrænsen, at tvangsarbejde og tvangsuddannelse er en forudsætning for at modtage den ydelse, man er forsikret for i a-kasserne, at man vil fjerne eller halvere de unges dagpenge og livsgrundlag, alene betinget af et alderskriterium, at forringe uddannelsesmuligheder og uddannelsesorlov for de ledige, at fjerne overgangsydelsen, så har vi ikke det fjerneste imod at være med til at bringe regeringen i mindretal på den politik. Hvis det er den politik, regeringen vil insistere på, så siger jeg: Velbekomme! Så er det ikke vores menu.

Addi Andersen (CD):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg afvise de af SF fremsatte forslag.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hr. Helge Sander startede med nogle anklager om, at regeringen spiller ud. Jeg ved ikke, hvornår det er blevet odiøst, at en regering spiller ud med nogle forslag til en diskussion i Folketinget, som denne førstebehandling jo vitterlig er, og så foregår arbejdet ellers i udvalgene og ved drøftelser med de relevante ressortministre.

Jeg er nu ikke så sikker på, at når vi når målstrægen, står regeringen helt så alene, som hr. Helge Sander gav udtryk for. Sådan som jeg hørte fru Pia Christmas-Møller – nu er hun her

ikke lige i øjeblikket – mener jeg faktisk, at der var betydelig interesse for og åbenhed over for nogle af de ting, der er lagt frem.

Jeg vil også sige til hr. Helge Sander, at hvorvidt man får svar på de spørgsmål, man stiller, forudsætter, at man hører efter. Jeg prøvede faktisk før at sige, hvad det er, der er baggrunden for, at vi har interesseret os for arbejdsløshedskasserne, nemlig at vi godt vil sikre et højt serviceniveau og en professionel betjening, og at vi ved, at arbejdsløhedskasserne kun har medlemskontingenterne at basere deres virksomhed på, og at det er en virksomhed, som er i stigning, hvis arbejdsløshedskasserne, som jo er anerkendte af staten, skal leve op til de forventninger, vi har. Det er sådan set baggrunden, og spørgsmålet er, hvor stort eller hvor lille medlemstallet skal være i forhold til en drift, som er tilstrækkelig forsvarlig. Det svarede jeg faktisk på før, og nu har jeg gentaget det, og jeg gentager det ikke én gang til.

Så håber jeg meget, at hr. Helge Sander holder fast i sit eget udsagn, nemlig at vi skal sikre den frie forhandlingsret. Det er jo ikke ligefrem det, der kommer til udtryk, når vi diskuterer, hvad ydelsesniveauet skal være for de unge i uddannelse. Dér ser hr. Helge Sander og hans parti jo fuldstændig bort fra, at for de unge i et lærlingeforhold er der en forhandlet løn, og det har vi tidligere på dagen hørt bekymrede Venstre, fordi den løn for et lærlingeforhold jo ligger et sted mellem 5.000 og 8.000 kr. – det er mere for erindrings skyld og for at signalere til hr. Helge Sander, at jeg vil huske på det udsagn, som hr. Helge Sander kom med: at vi skal sikre den frie forhandlingsret. For det gør vi nemlig, når det drejer sig om skånejob. Det, der er vores mening med dette her, er jo at fastholde arbejdsmarkedets parter, som har indgået sociale kapitler og dermed forpligtet sig til at gøre arbejdsmarkedet mere rummeligt, så også de, der måske ikke kan arbejde i 37 hårde og effektive timer efter at have været på arbejdsmarkedet i 20-30 år, også kan være der. Det, vi gerne vil, er sådan set at understøtte arbejdsmarkedets parter i at leve op til deres egne aftaler.

Så jeg mener nu nok, at den, der er interesseret i at finde ud af, hvad det var, vi diskuterede i forbindelse med det forrige forslag med hensyn til, om 5 år er 5 år eller 5 år ikke er 5 år, vil kunne orientere sig om, at der er fuldstændig enighed i regeringspartierne imellem i vores forståelse af, at hvis der, når dette forslag er indfaset, bliver sikkerhed for, at der er 3 års aktivitet i

den sidste del af dagpengeperioden, så er der ikke nogen diskussion om, at det er en 5-årig dagpengeperiode, vi har.

Så er der uklarheder vedrørende børnepasningsorloven, siger hr. Helge Sander. Den kan jeg nu ikke rigtig forstå skulle give anledning til nogen uklarheder. Hvis der er uklarheder, kan jeg i hvert fald fjerne dem: Den eneste måde, hvorpå man efter 1999 kan forlænge sin dagpengeperiode ud over de 5 år, er ved at benytte sig af muligheden for børnepasningsorlov.

Vi mener faktisk ikke, at børnepasningsorlov på samme måde som uddannelsesorlov er en rent arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning; vi mener faktisk, at det også er en familiepolitisk foranstaltning. Derfor er det rigtigt nok, at man kan udvide sin dagpengeperiode, når man tager børnepasningsorlov.

Det kan selvfølgelig godt pustes sådan op, at så kan man i al evighed udvide dagpengeperioden, men det betinger i hvert fald, at man får ganske mange børn, og de fleste mennesker i Danmark får jo kun et par børn, og det vil sige, at man i løbet af et arbejdsliv på ca. 40 år vil kunne forlænge sin dagpengeperiode i et års tid eller to, hvis arbejdsformidlingen godkender, at man også kan få den aftalebaserede ordning som ledig. Så lad nu være med at gøre det til et stort fatamorgana i skikkelse af en livslang periode inden for dagpengesystemet! Sådan er det rent faktisk ikke.

Så mener jeg nu nok, at der er en meget, meget stor overdrivelse i den udlægning, som hr. Helge Sander har givet af de rådighedsopgørelser, vi har fået indtil dette øjeblik. De hviler jo rent faktisk på et meget, meget lille grundlag, nemlig april måned, hvor man har trukket 5 pct. ud af det nye system, som vi var enige om sidst, og hvoraf man kan se, at dér lever kasserne ikke helt og fuldt op til det, vi har forventninger om. Det må vi sørge for at de gør; det er vi lige så optagede af, som Venstre og De Konservative er. Selvfølgelig skal reglerne overholdes, og de nye procedurer skal være så sikre og så effektive, som det nu er muligt.

Jeg vil godt advare imod det, som hr. Helge Sander sagde om en uafhængig instans, som skal afgøre, om man står til rådighed. Jeg tror faktisk, det er utrolig vigtigt, at de, der har ansvaret for udbetalingen af dagpengene, også er og bliver ansvarlige for, at de bliver udbetalt på det rigtige grundlag, og så skal vi som myndighed gennem Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikring selvfølgelig sørge for, at vi via

det tilsyn, der er med arbejdsløshedskasserne, sikrer os det, som vi er enige om, nemlig at reglerne overholdes.

Hvis man først bryder kæden mellem ansvaret for dagpengene og ansvaret for, at de bliver udbetalt efter reglerne, mener jeg vitterlig, at man går helt galt i byen, og man tjener ikke det formål, som vi faktisk er enige i, nemlig at reglerne skal overholdes.

Så vil jeg godt sige til fru Pia Christmas-Møller, at jeg sådan set var meget glad for de bemærkninger, der faldt om puljejob. Jeg har også været meget glad for Landsarbejdsrådets udtalelse om puljejobbene.

Jeg tror, det er vigtigt, at man betragter puljejob som et arbejdsmarkedspolitisk redskab, som kan og skal bruges som ét blandt andre arbejdsmarkedspolitiske ordninger, herunder også privat jobtræning. For jeg er også enig i den betragtning, at her har vi jo syn for sagn for, at der er en forholdsvis høj beskæftigelseseffekt, efter at man eksempelvis har været beskæftiget i et rotationsprojekt på det private arbejdsmarked. Og det er soleklart, hvorfor der er den gode effekt, nemlig at når der er vækst i erhvervslivet og udvidelse af mængden af jobåbninger og den ansatte har været i et rotationsprojekt efter ½ år på jobtræning og er faldet godt til og virksomheden og vedkommende er glade for hinanden, så er det den pågældende, der bliver fastansat.

Så det er jeg faktisk meget enig i, men jeg vil godt tilkendegive, at det, der står i lovforslagets bemærkninger s. 7 under overskriften Puljejob, kan misfortolkes, for det er klart, at alle arbejdsmarkedspolitiske redskaber skal bruges både i den første del af perioden og i den sidste del af perioden.

Når jeg i forslaget præciserer det så stærkt, som jeg gør, er det jo, fordi vi ved, at arbejdsmarkedsrådene ikke har været særlig begejstrede for jobtræningspladserne i den offentlige sektor, og det betyder, at omkring 10.000 offentlige jobtræningspladser faktisk ikke bliver brugt.

Det er sådan set lidt af baggrunden for, at vi siger, at nu må vi finde et koncept, som bliver anerkendt, og som også bliver brugt, for der er faktisk ganske mange flere, der skal have et tidligt tilbud om aktivitet, nemlig ca. 25.000 det første år og ca. 25.000 det andet år, dvs. omkring 50.000 i alt. Så selvfølgelig bliver der brug for puljejobbene.

Det, der er helt afgørende for mig, og som også fremgår af Landsarbejdsrådets udtalelse,

er, at der er en bred accept fra arbejdsmarkedets parter af puljefjobbenes indhold og virkefelt. Så jeg tror faktisk ikke, vi kan blive ret meget uenige om rammen for puljefjobbene.

Så vil jeg godt sige til hr. Aage Frandsen, at jeg er enig i, at man skal være meget varsom med at generalisere ud fra nogle enkeltstående tilfælde af ledige, altså at når man oplever ledige, som har en opræden eller attitude, der kan efterlade det billede, at de ikke er så interesserede, eller at de måske lige nu er optaget af noget andet, skal man være varsom med at drage den konklusion, at de pågældende ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet, for den attitude – som jeg kalder dagpengekultur – har vi jo her i Folketinget selv været med til at skabe.

Vi har jo her i Folketinget i 1980'erne været med til at skabe den holdning til dagpenge-systemet – i øvrigt med meget brede flertal – at det ikke nødvendigvis var sådan, at det var den enkeltes eget ansvar, at den pågældende var ledig, og at vedkommende derfor ikke behøvede at snige sig langs panelerne med hovedet under armen. Man måtte godt gå i gang med noget, man måtte godt være kulturelt aktiv, man måtte godt lave lokal-tv eller lokalradio, og alt det dér. Man måtte oven i købet gerne rejse udenlands i kirkelig eller humanitær tjeneste. Alt det gik vi jo ind for i meget bred forståelse med hinanden, og det har selvfølgelig skabt en forventning og en forestilling om, at det sådan set var meget godt.

Når vi vender skråen nu, så er det, fordi der på det ordinære arbejdsmarked også er et stigende behov for disse mennesker, som måske helt legalt har det ganske godt på dagpenge, og dér skubber vi nok lidt til dem. Men det er jo ikke det samme som at sige, at de ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet. Jeg vil i hvert fald meget gerne have en holdning, der er lidt mere nuanceret end den almindelige generalisering, at alle ledige er ikke interesserede i noget som helst. Det er bestemt ikke mit indtryk. Jeg har klart den opfattelse, at de allerfleste ledige er meget, meget optagede af at få et job. Det viser sig i øvrigt også, når de ledige skal aktiveres i delperiode 2. Dér viser det sig jo, at til trods for 5 års ledighed er der faktisk ganske mange, der selv finder et job, og det er jo noget af det, som vi for et års tid siden afviste: at det skulle være muligt at finde et job, når man havde været ledig i 5 år.

Der er jo flere og flere undersøgelser af den planlægning, som finder sted i arbejdsmarkeds-

rådene, der viser, at mange af de delperiode 2-personer, der nu skal i job eller aktivitet – nu prøver vi at øve os i at lade være med at sige aktivering, ikke sandt – rent faktisk selv finder et arbejde. Op til 30 pct. af de langtidslidende i delperiode 2 finder faktisk selv noget arbejde. Det er i øvrigt det, der giver nogle problemer rundt omkring, fordi man har disponeret anderledes og har købt nogle kurser. Her tænker jeg på Fyn, hvor AOF- og AMU-uddannelserne har nogle afbestillingsgebyrer, fordi man faktisk troede, at alle skulle i gang med noget aktivitet.

Jeg er meget enig i, at selv om det ser lysere ud nu, end det har gjort i mange år, så er ledigheden stadig væk vores allerstørste problem, og derfor er jeg også optaget af at fastholde virksomhederne i deres ansvar. Jeg synes, det er direkte pinagtigt, at der nogle steder – også på de områder, hvor man råber efter arbejdskraft, f.eks. jern- og metalområdet – er praktikanter, der ikke kan få en praktikplads. Det vidner om, at virksomhedernes ansvar lader meget tilbage at ønske.

Endelig er det jo ikke helt rigtigt, at man ikke kan tage på højskole. Man kan faktisk godt under orlov tage på højskole, lige så tosset man vil. Det kan man gøre hvert femte år i hele sit liv, hvis man gerne vil dét – og jeg siger held og lykke og alt muligt godt om højskolerne. Det, vi siger til de unge, er faktisk, at det er nødvendigt med en kompetencegivende uddannelse. Det er sådan set det, hele projektet i den fremrykkede indsats går ud på.

Til sidst til fru Jette Gottlieb, som var inde i nogle taktiske spekulationer om, hvilken pris vi skulle have for et forlig til den ene side, og hvilken pris vi troede vi kunne få for et forlig til den anden side. Det vil jeg helt undlade at kommentere. Jeg mener faktisk, at vi nu har haft en førstebehandling af disse forslag, som er nogenlunde fornuftig og rimelig og positiv, og der har været stillet nogle spørgsmål og givet nogle meldinger, og så må vi jo se, hvad vores drøftelser i de næste måneder vil bringe med hensyn til udviklingen og præciseringen af forslagene.

Jeg deler slet ikke fru Jette Gottliebs opfattelse, nemlig at de, der er i puljefjob, nærmest bliver brændemærket. Den opfattelse deler jeg slet ikke. Lad os tage et plejehjem som eksempel. Dér vil en ledig efter 2 års ledighed skulle arbejde for sine dagpenge på et job, som i det store hele er ordinært, men på nogle særlige vilkår, fordi det er et led i et arbejdsmarkedspolitisk redskab. Hvad er den typiske arbejdstid på et

plejehjem for de ordinært ansatte? Den er på 30-32 timer, og det vil sige, at den person, der bliver ansat dér som konsekvens af et aktivitets-tilbud, også kommer til at arbejde 30-32 timer.

Jeg kan slet ikke se, at der er nogen grund til at pege dem, der er i disse job, ud som særlig brændemærkede. Netop fordi der på dette område er mange jobåbninger og udvidelser, er der jo i allerhøjeste grad chancer for, at de faktisk får mulighed for ordinær beskæftigelse.

Så spørger fru Jette Gottlieb meget kontant, om der overhovedet er noget, der kan bevæge sig, eller om der er noget, der er til diskussion. Jeg tror, jeg har sagt tidligere i dag, at regeringen er sig meget bevidst, at den er en mindretalsregering, og er sig meget bevidst, at det forpligter i forhold til de partier, der i øvrigt er i Folketinget. Derfor har jeg også lyttet til de positive signaler, der har været på nogle af områderne, og jeg vil godt tilkendegive om overgangsydelsen, at det er klart, at alt er til diskussion, men at jeg faktisk tror, at vi gør de ældre på arbejdsmarkedet – eller de modne på arbejdsmarkedet, altså dem over 50 år – en bjørnetjeneste ved at have en overgangsydelse, som bevirker, at de mere eller mindre bliver puffet ud af arbejdsmarkedet. Jeg tror, det er et helt andet billede, der tegner sig af modne menneskers muligheder på arbejdsmarkedet fremover og i øvrigt på et højere forsørgelsesgrundlag, end de har på overgangsydelsen.

Helge Sander (V):

Det er utroligt, som arbejdsministeren kan vende tingene på hovedet. Jeg har ikke på noget tidspunkt udtalt mig om, at det er odidiest, at regeringen spiller ud – overhovedet ikke. Jeg synes, det er naturligt, at regeringen spiller ud. Jeg synes bare, det havde været endnu mere naturligt, om regeringen havde forhandlet i august og september, således som vi foreslog, sådan at man i dag kunne have præsenteret et betydelig bedre tilbud, end tilfældet er, for det er i hvert fald korrekt, mener jeg – således som jeg har observeret det – at regeringen står temmelig alene nu, og det var jo det, jeg talte om.

Regeringen står alene her i dag. Jeg har ikke sagt noget om, hvorledes det ser ud til jul, således som arbejdsministeren pludselig fik det til at lyde som. Det har jeg ikke sagt noget om. Til den tid er jeg overbevist om at vi er enige, for det fremgår jo tydeligt, at der er en masse ting, vi skal have set på. Vi har spillet ud med vores »Reform '96«, og når vi får hovedparten af de

ting ind i disse forslag, er vi også parate til at stemme for, men jeg erkender, at der er et godt stykke vej.

Med hensyn til a-kasserne forstår jeg ikke rigtig arbejdsministeren. De ting, som arbejdsministeren siger, er utvivlsomt korrekte, men det er ikke det, vi har spurgt om. Det, vi hele eftermiddagen har spurgt hr. Ole Vagn Christensen og hr. Jens Peter Vernersen og i flere omgange arbejdsministeren om, er for det første, om de venligst vil dokumentere, at de store a-kasser er bedre end de små, og for det andet, om de venligst vil dokumentere, at de store a-kasser giver bedre service end de små. Det er det, vi spørger om, og ikke alt det andet, som utvivlsomt er fuldstændig korrekt. Vi får sikkert ikke svar på det i dag, men så har vi jo heldigvis nogle forhandlingsrunder, hvor vi kan vende tilbage til det.

Og så må jeg sige tak til arbejdsministeren, fordi arbejdsministeren her fastslog, at dagpengeperioden ved hjælp af børnepasningsorlov kan forlænges ud over de fem år. Tak for det!

Til slut må jeg jo tilstå, at hr. Jens Peter Vernersen overraskede mig en anelse i første omgang, da han pludselig her fra denne plads sagde, at han synes, rådighedsreglerne fungerer tilfredsstillende. Jeg blev virkelig overrasket, for det er lang tid siden, jeg har hørt en sådan udtalelse, og heldigvis eller rettere sagt naturligvis modererede arbejdsministeren også lidt det forhold i sin svartale, for det forholder sig således, at vi jo netop har fået en ny rapport fra Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringen, hvoraf det klart fremgår, at rådighedsreglerne ikke bliver administreret og efterlevet sådan, som vi kunne ønske det. Det fremgår helt klart, at a-kasserne har truffet helt eller delvis forkerte afgørelser i hver tredje sag. I hver tredje sag er der truffet en forkert afgørelse, og det er hr. Jens Peter Vernersen tilfreds med!

Det er jo rigtigt, som arbejdsministeren siger, at det er et forholdsvis begrænset antal; men det, der er det problematiske for arbejdsministeren og hr. Jens Peter Vernersen og alle dem, der mener, at rådighedsreglerne fungerer perfekt, er jo, at det nok er få, men at tendensen jo ligger fuldstændig i forlængelse af det, vi oplevede, da Lisbjergrapporten kom tidligere på året. Dér var der med ganske små afvigelser akkurat de samme tal. Derfor vil jeg blot endnu en gang understrege, at vi ikke synes, de fungerer tilfredsstillende, og derfor er vi overraskede over, at regeringen ikke har spor om rådighedsreglerne med

i sine udspil her i dag. Men også det vender vi tilbage til under forhandlingerne.

Til slut apropos rådighed: Det er fra flere sider blevet sagt, at det ville være lettere at håndtere, hvis man havde nogle konkrete sager. Derfor vil jeg fremhæve en enkelt, for jeg har netop i dag fået svar fra arbejdsministeren på et spørgsmål, som jeg tidligere har stillet vedrørende Venstres landsmøde i Odense. Det blev vistnok afleveret for nogle dage siden, men personlig har jeg fået det i dag. Her var det således, at der til et arrangement i forbindelse med landsmødet var 63 tjenere, som meldte afbud til servering ved dette landsmøde, og da der til slut var 120, som havde givet tilsagn, var der 50 af disse 120 tjenere, som ikke mødte op.

Det spørgsmål har jeg nu fået et svar på fra arbejdsministeren, og heri hedder det, at direktoratet i forbindelse med dette arrangement foreløbig – foreløbig! – har konstateret, at 53 af de personer, der sagde nej eller meldte afbud, var medlemmer af en arbejdsløshedskasse. Og arbejdsministeren skriver videre i svaret til mig, at nu vil sagen blive nærmere undersøgt med hensyn til, om de har haft gyldige grunde osv.

Men jeg må dog erklære mig tilfreds med, at ministeren selv skriver i dette foreløbige svar: »Jeg er umiddelbart noget overrasket over det meget store antal negative formidlinger, der tilsyneladende foreligger i denne sag.« Det er vi også, men det var bare et enkelt eksempel af de mange, som vi bliver præsenteret for, og derfor kan jeg ikke forstå, at der er nogen, der på denne talerstol i oktober 1995 vil sige, at rådighedsreglerne fungerer tilfredsstillende. Jeg mener, at det med disse tal i hvert fald er dokumenteret, at det langt fra er tilfældet.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det eksempel vidner jo om, at systemet rent faktisk fungerer. For de 53 udeblevne bliver jo indstillet til en rådighedssamtale, og medmindre de har nogen gode begrundelser for at blive væk, bliver de rent faktisk udsat for en sanktion. Så kan hr. Helge Sander spørge – og det ville jeg nok også gøre, hvis jeg var hr. Helge Sander: Men hvad nu, hvis jeg ikke som aktiv arbejdsmarkedsordfører for partiet Venstre havde rejst sagen? Ville der så være kommet noget ud af det? Ville man så bare have ladet det passere?

Ja, det ville man – medmindre den pågældende restauratør havde levet op til sit ansvar! For det, der mangler i forbindelse med rådighedsbegrebet, er jo faktisk lige præcis det, at arbejds-

giverne lever op til deres ansvar. Arbejdsgiverne sørger jo ikke for hver gang at give besked om, at folk ikke møder op. De siger det måske rundt omkring i sportsklubberne eller i Rotaryklubberne, eller hvor de nu kommer. Der siger de det måske nok, men det er jo ikke det, vi har brug for.

Det, vi har brug for, er, at arbejdsgiversiden føler sig lige så ansvarlig for rådighedsreglerne, som det politiske system gerne vil have at de skal, og som vi gerne vil have at de ledige gør. Men det kræver altså, at de negative formidlinger kommer med, for de er jo en del af de tal, som hr. Helge Sander pegede på før: at der er en tredjedel, der er forkerte. Jamen der er en tredjedel, der er forkerte, fordi arbejdsgiverne ikke melder tilbage til arbejdsformidlingen, om de ledige mødte op, eller om de havde en adfærd, der gjorde, at man kunne få det indtryk, at de ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet.

Hermed vil jeg give udtryk for, at skal vores system fungere – og det mener jeg det skal, for det er det, der danner basis for respekten for vores dagpengesystem – kræver det altså, at arbejdsgiverne lever op til deres ansvar, ikke bare i forhold til de unge, der skal have praktikpladser, men faktisk også i forhold til rådighedsreglerne.

Så i stedet for at sige det på Venstres landsmøde eller i Rotaryklubben eller i bridgeklubben, eller hvor man nu siger det, handler det altså om, at man skal meddele til arbejdsformidlingen, om de møder op eller de ikke møder op. Og hvis de møder op og de optræder på en måde, som giver et billede af, at de ikke vil have det arbejde, så skal man altså også melde det. Men hvad er det, vi hører fra arbejdsgiverne? At de siger: Njah, det vil vi ikke rigtig, for vi vil ikke være uvenner med den lokale SiD-afdeling. Hvad er det for noget hængemuleri? Sådan kan man jo ikke leve op til et arbejdsgiveransvar og samtidig forvente, at arbejdsmarkedsmyndighederne og det politiske system skal sørge for at få dækket det ind, som arbejdsgiverne ikke kan leve op til, fordi de ikke vil være uvenner med nogen. Men de vil altså gerne gå ud på gader og stræder og sige, at de ledige ikke møder op, og at de ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet.

Så jeg synes, at hr. Helge Sander, der er så optaget af dette her – hvilket vi andre dybest set også er, men måske med en lidt anden indfaldsvinkel – skulle forsøge i sit eget bagland, som nok er tættere på arbejdsgiversiden, end vores

bagland er, at få arbejdsgiverne til at forstå, at deres ansvar altså også skal indfries.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg skal ikke blande mig i arbejdsministerens og hr. Helge Sanders diskussion om, hvorfor Venstres landsmøde fik mad for sent; det drejer sig om højskole og dagpenge og uddannelsesorlov.

Det er selvfølgelig rigtigt, at hvis vi har et menneske, som er berettiget til uddannelsesorlov, kan vedkommende bruge orloven til et højskoleophold, men hvis det drejer sig om et menneske, et ungt menneske, der bliver arbejdsløs og dermed går på dagpenge og ikke er kommet seks måneder hen og skal have sit uddannelses-tilbud, var det da fornuftigt, at vedkommende i den periode, der gik indtil da, kunne tage et kursus på en højskole.

Det er jo både højskoleophold, fordi det er heldags, og weekendkurser, man er forhindret i at deltage i. Og det er dér, vi synes, at det er så ufornuftigt. I stedet for at bruge sin tid aktivt – det er jo aktivt, det er ikke aktivering, det er aktivt – hvilket da er meget bedre end at skulle bruge den passivt og få at vide: Ved du hvad, du skal hen og vente på, at du skal have dit halvandet-års-tilbud. Det er dér, vi synes, at det er ufornuftigt.

Der er en hel del unge mennesker, som på den måde bliver klar over, at de godt kan finde ud af noget, og det er derfor, jeg synes, at man måske kunne justere det i forhold til i dag. I stedet for helt at sløjfe det kunne man da have tænkt på, om det ikke kunne bruges fornuftigt i det her uddannelsesforløbsprojekt, som regeringen selv lægger op til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for beslutningsforslagenes vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Med hensyn til udvalgsbehandlingen stiller jeg følgende forslag:

Lovforslaget og forslagene til folketingsbeslutning under punkterne 9-11 henvises til Arbejdsmarkedsudvalget, og forslaget til folke-

tingsbeslutning under punkt 12 henvises til Uddannelsesudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 16: Forslag til lov om ændring af lov om orlov og lov om arbejdsmarkedsuddannelser. (Samordning af godtgørelser i forbindelse med voksen- og efteruddannelse m.v.).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 4/10 95).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forhandling

Poul Erik Dyrland (S):

Hele sommeren har der været diskuteret uddannelse af unge, samt voksen- og efteruddannelse – ikke uden grund; der er et stort behov.

Som det fremgår af den skriftlige fremsættelsestale til dette forslag, afslører arbejdsministeren, på hvilke områder der skal sættes ind for at forbedre mulighederne for uddannelse for de mange, der har behov. Arbejdsministeren afslører, at der er blevet fremsat en række forslag med det formål at styrke og harmonisere den samlede indsats.

I den socialdemokratiske folketingsgruppe er vi meget, meget tilfredse med, at der nu lægges op til en række ændringer. Jeg vil ikke her kommentere de enkelte områder specifikt. Det bliver der lejlighed til senere. Jeg vil dog ikke undlade at sige, at vi i den socialdemokratiske folketingsgruppe er yderst tilfredse med, at regeringen satser på, at der skal være frit optag til voksen- og efteruddannelserne, samtidig med at man har øje for, at kvaliteten i uddannelserne og kurserne skal være høj.

Regeringen har et særligt øje for de kortuddannede. Det er vi i Socialdemokratiet glade for. Vi glæder os over, at der for disse grupper bliver skabt flere muligheder. Vi er opmærksom på hele barrierediskussionen.